

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ І АКСІОЛОГІЧНОЇ СЕМАНТИКИ
«МАБІНОГІ» В КОНТЕКСТІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0350-а-з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Капріцин Ігор Ілліч

Керівник: д. ф. н. проф. Торкут Н.М.
Рецензент: к. ф. н., доц. Васирина К. М.

Запоріжжя – 2021

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 85 стор., 82 джерела, 5 додатків.

Об'єкт дослідження: феномен поезики і аксіологічної семантики у літературному тексті.

Мета роботи: виявлення специфіки поезики і аксіологічної семантики «Мабіногі» в контексті середньовічної літератури.

Теоретико-методологічні засади: історико-культурна, порівняльна, формальна, семіотична методологія, із залученням діяльнісного підходу, для запобігання перебільшення впливу різних складників процесу введений принцип компліментарності.

Отримані результати: аналіз поезики та аксіологічної семантики «Мабіногі», визначає присутність міфологічного «ядра» кельтської культури, яке прив'язане валлійською географічно-сакральною конкретикою, з нашаруванням християнського концепту, який залишаючи валлійський впізнаваний колорит, доповнює неочевидні наслідки логічними причинами, вилучаючи язичницьке минуле персонажів, «цивілізує» їх зовнішність, поведження та мову за рицарським зразком. «Мабіногі» визначаються джерелом кельто-валлійської ресурсної свідомості та загальнолюдської культури, що в умовах системно кризового стану суспільства, розглядається як альтернатива атомізації сучасного суспільства, має інноваційний потенціал та потребує свого вивчення та впровадження.

Ключові слова: *поетика, аксіологія, семантика, «Мабіногі», середньовічна література*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЕТИКИ І АКСІОЛОГІЧНОЇ СЕМАНТИКИ «МАБІНОГІ» В КОНТЕКСТІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	7
1.1 Кельти-валлійці та місце «Мабіногі» у валлійській духовній літературі доби Середньовіччя.....	7
1.2 Методологічні засади дослідження «Мабіногі» як джерела вивчення особливостей поетики і аксіологічної семантики кельтів-валлійців (в контексті середньовічної літератури).....	16
РОЗДІЛ 2 НАУКОВІ ПЕРЕКЛАДИ ТА ХУДОЖНІ РЕЦЕПЦІЇ ЦИКЛУ «МАБІНОГІ».....	31
2.1 Огляд провідних перекладів «Чотирьох гілок Мабіногі».....	31
2.2 «Мабіногі» як об’єкт, міжмовних та міжсеміотичних перекладів.....	41
2.3 «Мабіногі» у фокусі літературознавчої аналітики: загальна структура циклу, особливості композиції, сюжетики.....	47
РОЗДІЛ 3 «МАБІНОГІ» ЯК ЛІТЕРАТУРНА ПАМ’ЯТКА ВИСОКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І ДЖЕРЕЛО КЕЛЬТО-ВАЛЛІЙСЬКОЇ РЕСУРСНОЇ СВІДОМОСТІ.....	58
3.1 Середньовічна картина світу і світоглядні «нашарування» у «Мабіногі».....	58
3.2 Особливості кельто-валлійської ресурсної свідомості та інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості	67
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	94

ВСТУП

«Чотири гілки Мабіногі» є однією з найвідоміших і доволі символічних літературних збірок середньовічного Уельсу. Історія її дослідження почасти є знаковою для Епохи Кельтського літературного відродження, що почалося з 1757 року з піндарічної оди «Бард» Томаса Грея, яка розповідає про знищення бардів Уельсу за наказом англійського короля Едуарда I. Перед тим як кинутися зі скали останній бард пророчить смерть англійському королю. Треба враховувати, що барди у Уельсі вважалися послідовниками друїдів та зберігачами національної пам'яті і наказ Едуарда I розглядався як намагання стерти валлійську ідентичність.

Поема надихнула інтелігенцію Уельсу на відтворення культурної пам'яті. На хвилі національного інтересу до свого коріння в рукописі «Біла книга Ріддерха» був знайдений запис «Мабіногі» – з валл. «повчання юності», які за своєю стилістикою та поетикою були віднесені до бардівських творів записаних багато пізніше ніж були створені. Оскільки персонажі – кельтські боги та першопредки, які поводять себе як звичайні люди та мають християнський лексикон, сформувалося думка, що початковий текст був відредагований християнськими ченцями.

Валлійські міфопоетичні твори дали визначний імпульс для виникнення артурівського циклу оповідань та надихали класиків, серед яких У. Шекспір.

З 1795 року до сьогодні видано більше тридцяти перекладів «Мабіногі» з валлійської на різні європейські мови, чотири базові «гілки» «Мабіногі» як джерело вивчення мови та свідомості кельтсько-валлійського Середньовіччя є предметом для вивчення філологів, філософів, істориків, релігієзнавців.

Розвиток таких галузей філологічного знання як поетика, міфопоетика семантика, семіологія та залучення міждисциплінарних підходів соціокультурних, холістичних підходів створює підґрунтя для проведення

нових досліджень «Мабіногі», та існує доступна джерельна база: публікації провідних кельтологів Уїлліамс І. (1969); Бандрівський М. (1996); Фалілеєв А. (2002); Паріна О. (2002); Казакевич Г. (2010) та ін.

З міждисциплінарних філолого-міфічних та соціально-філософських позицій «Мабіногі» ще жоден з науковців не досліджував.

Актуальність роботи полягає в дослідженні особливостей поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» засобами із залученням міждисциплінарного підходу.

Наукова новизна полягає у спробі засобами міждисциплінарного підходу дослідити особливостей поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі».

Об’єкт дослідження: феномен поетики і аксіологічної семантики у літературному тексті

Предметом дослідження є особливості поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» у контексті середньовічної літератури

Мета роботи: є виявлення специфіки поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» в контексті середньовічної літератури

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

– визначити роль кельтів-валлійців та місце «Мабіногі» у валлійській духовній літературі доби Середньовіччя;

– розробити методологічні засади дослідження «Мабіногі» як джерела вивчення особливостей поетики і аксіологічної семантики кельтів-валлійців (в контексті середньовічної літератури);

– розглянути внутрішньомовні переклади «Мабіногі»;

– вивчити «Мабіногі» як об’єкт, міжмовних та міжсеміотичних перекладів;

– висвітлити «Мабіногі» у фокусі літературознавчої аналітики: загальна структура циклу, особливості композиції, сюжетики;

- проаналізувати середньовічну картину світу і світоглядні «нашарування» у «Мабіногі»;
- окреслити інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості.

Матеріалом дослідження є «Мабіногі» що складаються з чотирьох текстів: «Пуйлл, володар Діведа» (валл. *Pwyll Pendefig Dyfed*), «Бранвен, донька Лліра» (валл. *Branwen ferch Llyr*), «Манавідан, син Лліра» (валл. *Manwyddan fab Llyr*) та «Мат, син Матонві» (валл. *Math fab Mathonwy*)

Методи дослідження. Основою дослідження стало використання таких методів та прийомів: аналіз загальної структури міфопоетичного твору, визначення хронотопу міфічного змісту, аналіз системи образів.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення семінарських занять з поезики та міфопоетики на заняттях з англійської мови та літератури.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

У вступі подано загальні відомості про дане наукове дослідження, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження особливостей поезики і аксіологічної семантики «Мабіногі» в контексті середньовічної літератури, визначена роль кельтів-валлійців та місце «Мабіногі» у валлійській духовній літературі доби Середньовіччя; розроблено методологічні засади дослідження «Мабіногі» як джерела вивчення особливостей поезики і аксіологічної семантики кельтів-валлійців.

Другий розділ містить аналіз наукових перекладів та художні рецепції циклу «Мабіногі», розглянуті внутрішньомовні переклади «Мабіногі»; вивчені «Мабіногі» як об'єкт, міжмовних та міжсеміотичних перекладів та висвітлено «Мабіногі» у фокусі літературознавчої аналітики: загальна

структура циклу, особливості композиції, сюжетики.

Третій розділ присвячений висвітленню «Мабіногі» як літературної пам'ятки Високого Середньовіччя і джерело кельто-валлійської ресурсної свідомості, проаналізовано середньовічну картину світу і світоглядні «нашарування» у «Мабіногі», окреслені інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості. У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 85, кількість використаних джерел 82, додатків 5. У додатках репрезентовані: ДОДАТОК А – хронологія внутрішньомовних та міжмовних перекладів «Мабіногіону» починаючи з 1795 року по теперішній час, яка дозволяє констатувати постійний дослідницький інтерес до цих творів; ДОДАТОК Б–Д – сюжетно-персональні розробки «Чотирьох гілок Мабіногі».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЕТИКИ І АКСІОЛОГІЧНОЇ СЕМАНТИКИ «МАБІНОГІ» В КОНТЕКСТІ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.1 Кельти, валлійці та місце «Мабіногі» у валлійській духовній літературі доби Середньовіччя

Кельти – багаточисельні індоєвропейські племена, що населяли терени сучасної Європи. Колискою етногенезу кельтів просторово вважають територію сучасної Баварії, хронологічно – археологічну культуру Гальштат (VIII–VI ст. до н. е.) першої половини ранньозалізної доби. Назва “*keltoi*” використовувалася класичними авторами Греції (Гекатей, Геродот) та Риму (Гай Юлій Цезар, Павсаній) для позначення сусідських варварських племен, що мали схожі мови та певні риси матеріальної культури. Зокрема, треба відзначити, таку загальну рису, як «відчайдушне», попри загрози знищення, намагання кельтів залишатися на племінній військово-демократичній фазі розвитку. Таке нехтування державотворенням навряд може бути пояснене тільки їх варварством, тому, є темою окремої розвідки, проте, ця особливість мала свої умовно негативні наслідки для материкового володарювання кельтів і умовно позитивні наслідки для самозбереження кельтської культури Уельсу, Британських островів та Ірландії.

Оскільки кельти не створили єдиної держави, але склали велику кількість споріднених племен, то навіть їх сучасники не дійшли єдиної думки як їх загалом називати. Греки назвали цей народ – «галатаї» після вторгнення кельтів у III ст. до н. е. у Македонію, Грецію та Малу Азію. Давньогрецький міфограф Діодоор Сицилійський (біля 90 – 30 рр. до н. е.) розрізняє кельтську

більшість та кельтські племена за Рейном, які називає «галатами». Гай Юлій Цезар вважав, що «кельти», це самоназва цих племен. Крім того, деякі автори називали, «галлами» племена що розселилися у північній Галлії (сучасна Франція), та «бриттами» племена, які мешкали на Британських островах. Тобто, для ідентифікації кельтів одночасно використовувалися різні назви.

У якості етнімічного спадку на теренах Європи збереглися численні назви, що свідчать про давню галльську приналежність Гелтахту в Ірландії, Галлії, як історичної назви сучасної Франції, Галацу – міста в Румунії, Галіції в Іспанії та Галичини в Україні [Казакевич 2010, с.212].

Значення слова «галл» у мовах самих кельтів наводиться як – «війна», «могутність», «відвага», «міць», «жорстокість», «пристрасть», «ненависть». У інтерпретації ворожих кельтам римлян «галл» перекладається як «півень», римляни через безперервні війни з ними знаходили певну схожість характеристик півня з нором кельтів приписуючи їм задиркуватість, непримиренність, та звичай прикрашати кельтські військові шоломи півнячими пір'ями. З огляду на це, цікавим є значення однокорінних слів західних діалектів української мови (за В. Богайчуком) досліджених К. Тищенком, які, до-речи, підтверджують вже помічені римлянами риси кельтської вдачі: «галай» – запальна людина, крикун, зірвіголова; «галамага» – нахаба, зухвалець; «галабурда» – бешкетник; «голінний, голенний» – хвацький, бравий, жвавий, здатний, охочий до чогось, заповзятливий [Богайчук 2010].

Найбільш рельєфними на тлі історії Європи подіями періоду галльського володарювання стали: остаточне знищення культури етрусків, тривалі війни з Римом, і навіть його пограбування в 390 році до н. е.

Незважаючи на войовничість кельти створили яскраву матеріальну та духовну культуру, різні аспекти якої досі є не тільки предметом наукових дискусій, але й джерелом натхнення митців, серед яких художники, музиканти, письменники з усього світу.

Декоративно-прикладне мистецтво кельтів вражає розмаїтістю форм та фантазією давніх ремісників. Талановиті майстри, вони створювали унікальні за своїми технологіями й художньою цінністю предмети з бронзи, золота, сталі та інших матеріалів. Широко відомий оригінальний «Кельтський стиль». Загадкова релігійно-міфологічна традиція кельтів, хранителями якої були друїди, з давніх часів цікавить європейських інтелектуалів, але, з одного боку, герметичність друїдського вчення, не достеменність його інтерпретацій, привертає увагу таємничістю, з іншого – виступає предметом інсинуацій.

Як зазначалося, кельти не були єдиним народом й не створили власної централізованої держави, але вони здійснили неоціненний внесок у формування історико-культурної спадщини більшості країн Європи, зокрема й України.

У III ст. до н.е. від Малої Азії до Андалузії і Шотландії подорожували не залишаючи єдиний культурномовний простір. У середині I тис. до н. е. на європейських просторах від Галлії та Галісії (Іспанія) до української Галичини та Галатії (Туреччина) мешкали кельто-венедські племена індоєвропейців. Причетність до «кельтського світу» української Галичини вперше відзначив С. Шелухін (1929). А відкриття біля с. Бовшів М. Смішком і Л. Крушельницькою безперечних археологічних свідчень присутності кельтів на Дністрі [Крушельницькая 1965, с.119-122; Мачинский 1973, с.57–58] остаточно поклато край сумнівам у кельтському походженні певної частини української етніміки та топоніміки. За даними археологів, експансія кельтів уперше досягла слов'ян близько 500 року до н. е. Просуваючись із Галлії на Схід по південному краю тодішніх германських теренів, «вольки» стали відомими слов'янам під германізованою назвою «волохи». Літописці прийшлих з Панонії волохів розміщають на Волині. Латинська та німецька назви Волині досі пов'язують цю українську землю з «вольками». Згодом кельти-волохи стали слов'янами-волинянами [Тищенко

2003, с.110].

Арабський історик Аль-Масуді у 947 році згадує про волинян як про «корінь із коренів слов'янських, поважаний між народами слов'янськими і має першість між ними». Історик наводить ім'я князя волинян – Маджака. Через кельтську мову отримуємо прямий відповідник легендарного валлійського князя на ім'я Мадог (добра людина, справедливий, праведний) [Якубович 2016].

В останні століття до н. е. на території Полісся з'являється кельтське плем'я «неврів», відомих по книзі Гая Юлія Цезаря «Коментарі про Галльську війну» (лат. "*Commentarii de Bello Gallico*"). Вони були добре відомі не лише історикам античності, а й поетам. В одній із античних поезій згадується невр на вкритім бронєю коні. За тисячу років неври розчинилися у деревлянах. По собі вони лишили не лише специфічний поліський діалект, назви населених пунктів та річок. Інформативними є літописні згадки про деревлян. Ще у X столітті свого князя Ніскиню деревляни називали Мал Ніскиня (давньоірландською *mal* означає «князь, шляхтич, пан»). А знахабнілого київського князя Ігоря стратили суто у кельтський спосіб, розчахнувши його між двома пригнутими деревами.

В околицях розташованого за 20 км від Чернігова Седнева існує багата кельтська топонімія. Варто зазначити, що типовим озброєнням похованих у сіверянських курганах були щит і меч, з обладунків – броня, типові для кельтів. Словами з кельтським корінням є навіть «брага» та «сало» з ірл. *saill*, *sali* «сало, солонина» [Мартынов 1983, с.35-46].

Ще близько 750 років тому предки сучасних українців півдня Житомирщини своє усмирене каральним походом князя Данила місто Болохов (валл. «болох» означає «руйнувати») назвали знову ж таки кельтською – Любар (у перекладі з валл. «слухняний, занедбаний, незначний»). Отже, ще у XIII ст. під Черніговом поширена провалійська мова. Посилання на кельтську мову підтверджуються дослідженнями

професора К. Н. Тищенко, що зазначає наявність кельтського тополандшафту поблизу населених пунктів Любар, Любарка, Любарська Гута, Любарці та Любче, про що пише В. Богайчук у статті «Завжди тутешні» [Богайчук 2009].

На рубежі християнської ери давні кельти зійшли з історичної арени, однак на атлантичній периферії Європи продовжували розвиватися самобутні культури Бретані, Шотландії, Ірландії та Уельсу які подарували світу неосяжну скарбницю ірландського та валлійського епосу, витончене синкретичне мистецтво книжкової мініатюри ірландських ченців, культурно-освітня діяльність яких простягалася від островів Північного моря до середньовічного Києва, унікальну музичну культуру, а також літературні шедеври Роберта Бернса, Джеймса Джойса, Уільяма Батлера Йейтса тощо [Казакевич 2010].

Найдавнішим жителями Британських островів за генетичною експертизою визнано валлійців [Найдавнішими 2012]. Королівства сучасного Уельсу виникли після того, як римська влада залишила британські острови а ірландці розпочали масову імміграцію. Сини імператора Магнуса Максимуса використали її, щоб зберегти контроль над Південним Уельсом, у той час як Північний Уельс був захоплений Кунеддою Вледіг, який мав намір вигнати ірландців. Східний Уельс і прилегла територія, яка згодом стала Англією, були батьківщиною узурпатора Вортігерна, і його сини продовжували там панувати.

Магнус Максимус та Південний Уельс. Магнус Максимус, або Максен Веледіг, як його називали британці, був генералом римської армії, дислокованої в Уельсі. “*Wledig*” означає «землевласник» або «імператор». Його походження, можливо, по материнській лінії, було іспанським, також є інформація, що він був нащадком імператора Костянтина Великого.

Коли наприкінці IV століття римський вплив на Західну імперію почав зникати, Магнус був обраний своїми підлеглими імператором Британії та

Галлії. Згодом він вирушив до Галії, щоб відстоювати свої права, але був убитий в Італії у 388 році нашої ери. Його сім'я залишилася в Британії і пізніше взяла на себе управління великими римськими містами Валлійської бази імператора.

Син Магнуса, Костянтин, не зміг заснувати династію у Гвінеді; тоді як Євген «Блек-Губ» (псевдонім Оуайн Фіндду) заснував початкову династію Середнього Південного Уельсу, пізніше названу Глівісінгом. Всі інші монархії Південного Уельсу походять від його брата Антоніуса Доната Грегоріуса (він же Анун Дінод).

Від Максимуса походять Королі: Глівісінг (Дім Фіндду), Дайфед Брекнокшир Гвінт і Глівісінг (Дім Дунод), Ергінг.

Кунедда та Північний Уельс. Кунедда (або Кунедаг) був північним британським вождем, другим королем Гододдіна, який правив Манау Гододдіном на затоці Ферт-оф-Форт навколо Клакманнана. Північні валлійці попросили його допомогти їм вигнати ірландців, що до них вдерлися, на що він погодився. Зі своїми численними «синами» Кунедда затримався у цьому районі заснувавши кілька королівських династій: Гвунедд Рхос Цередігюн Меіріонудд Данодінг Догфеїлінг Рхуфоніог Едейрніон Аффлогія Осфейліон

Вортиджерн та Східний Уельс. Родина Вортигерна жила в Глевумі (Глостер) до відходу римлян. Будучи впливовою людиною у місті, Вортиджерн незабаром узяв під свій контроль усю країну як верховний король Британії. Він відомий валлійцям як Гвртхеурн Гвертхенеу (Вортигерн Тонкий). Вортиджерн не мав римських зв'язків, через це імперські законники вважали його узурпатором, хоча, намагаючись зміцнити своє становище, він одружився із дочкою Магнуса Максима. Його падіння пов'язане з історією про прихід саксів і піднесення Великого короля Артура. Однак навіть після його смерті його синам вдалося зберегти контроль над Заходом і Північчю Глостера і заснувати Королівство: Гвінт (Будинок Фендігайд) [Ford's].

Гнані ворожими народами у неприступні райони Британських островів,

кельти, стають «охоронцями периферійного індоєвропейського фонду» (Ж. Дюмезіль). Кельтам вдалося зберегти архаїчні міфічні традиції, завдячуючи історичним умовам довести їх до письмової фіксації. Визначною кельто-валлійською міфічною традицією є «Мабіногі».

Назва «Мабіногі» пов'язана з валлійським словом *tab* – «син», сучасними інтерпретаторами слово «Мабіногі» розуміється у декількох значеннях, зустрічається: «життєопис», «історія для синів» або «родовід чотирьох дворянських гілок». Як бачимо, варіантів перекладу три, але «сьогодні» найбільш поширеним є «повчання для синів».

Для розуміння ідеологічного підґрунтя новітнього поширення такого варіанта, на нашу думку, треба звернути увагу на активність з популяризації валлійської культури, її міфічного епосу його першого перекладача на англійську мову Уільяма Оуена П'ю, який шукаючи гроші на видання, обрав «юнацьку» нішу для поширення зовсім не юнацьких, архаїчних творів, саме з розрахунку на подання їх як казок, оповідей про того ж короля Артура.

У валлійських рукописах «Мабіногі» складаються з чотирьох текстів: «Пуйлл, володар Діведа» (валл. “*Pwyll Pendefig Dyfed*”), «Бранвен, донька Лліра» (валл. “*Branwen ferch Llyr*”), «Манавідан, син Лліра» (валл. “*Manwyddan fab Llyr*”) та «Мат, син Матонві» (валл. “*Math fab Mathonwy*”), які в повнотекстовому варіанті збереглися в збірках рукописів «Білої книги Рідерха» та «Червоної книги з Хергеста», проте, фрагменти цих повістей збереглися і в інших рукописах.

Треба зазначити, назва «Мабінногіон», якою іноді позначають різні збірки зазначених вище чотирьох текстів в купі з іншими - умовна. Треба додати, подвоєння *-nn-* у назві “*Mabynnygyon*” зустрічається тільки у перших публікаціях, зараз переважно використовується одна буква *-n-*. Історично «Мабіногі» складаються тільки з чотирьох зазначених вище текстів, через те, що тільки вони закінчуються колофонами: “*Ac yuelly y teruyna y geing hon uta or Mabynnygyon*” – «Таким чином, тут завершується ця гілка Мабіногі»,

що й і є причиною такої назви циклу.

При цьому, саме слово виглядає по-різному, в «Червоній книзі», завжди – «*mabinogi*», в «Білій» – “*mabynnogyon*“, “*mabinyogi*“, “*mabinogi*“. При цьому, Сер Івор Уїлліамс, найбільш авторитетний перекладач «Мабіногі» в своїй праці “*Enwau Lleoedd*” («Імена місць») [Williams] доводить що варіант «*mabynnogyon*», є писарською помилкою. Інші тексти, що включають до збірок (іноді їх сім, іноді більше), — таких колофонів не мають, тому формально, до них належати не можуть. Щодо повнотекстових джерел: «Біла книга Рідерха» (валл. “*Llyfr Gwyn Rhydderch*”), зберігається в Національній бібліотеці Уельсу, датується серединою XIV сторіччя, вважається найдавнішою збіркою валлійської прози та поезії.

За комплексними дослідженнями «Біла книга Рідерха» ймовірно була створена п'ятьма католицькими ченцями-цистерціанцями, з монастиря Страта Флорида, на замовлення Рідерха ап Ллуйда що жив приблизно у 1325 – 1400 роках, та був вірним приходу Ллангейто у Кередігоні.

Книга отримала назву від кольору своєї обкладинки та прізвища власника. Змістовно вона є двотомною, перший том складається з релігійних текстів перекладених валлійською мовою з латини, другий – з валлійських повістей що об'єднуються у «Мабіногіон».

Другий рукопис, де зберігся повний текст «Мабіногі» – «Червона книга з Хергеста» (англ. *Red Book of Hergest*, валл. *Llyfr Coch Hergest*) – належить до середньоваллійського періоду історії валлійської мови. Збірка рукописів складена між 1382 та 1410 роками, зараз зберігається в Ієсус-колледжі Оксфорду.

Назву «Червона книга з Хергеста» отримала також від кольору обкладинки та від назви маєтку Плас-Хергест в Херфордширі, звідки прибула в Оксфорд стараннями преподобного Томаса Уїлкінса у 1701 році, де і зберігається зараз.

Приймаючи до уваги, що рукопис «Білої книги Рідерха» створений

напередодні 1350 року, «Червона книга з Хергеста» складена між 1382 і 1410 роками, самі повісті написані на думку Івора Вільямса, що ґрунтувався на історичних та лінгвістичних даних, до 1100 року. Сондерс Льюїс відносив «Мабіногі» до кінця XII століття. Т.М. Чарлз-Едвардз з мовної точки зору відносив їх до XI століття. Патрік Сімс-Вільямс, до часу між 1060 і 1200 роком. Ендрю Бриз припускав авторство Мобіног за жінкою – Гвенліант Гріфід, з княжого роду Гвінед, що жила приблизно з 1090 до 1137 року. Важливо, те що Чотири «гілки» були створені до праці Гальфрида Монмутського «Історії королів Британії» (1136 р.), яка передусє середньовічній артурівській традиції, що значно уважливише автентичну традицію Уельсу [Мабіногіон].

Висновки. Проте, незважаючи на наведені дані, кельтська філологічна, міфологічна, міфографічна, культурологічна, релігієзнавча, історична та ін. тематика виступає з одного боку як крос-культурна та міждисциплінарна, з іншого, треба відзначити надзвичайно вузьке коло доступних вітчизняних джерел з кельтської літературної медієвістики. Між тим, той же ж “валлійський” фактор в усій власній різноманітності має велике значення як для розуміння підґрунтя культуротворчих процесів Високого Середньовіччя. Цікавим досвід протидії акультурації бачиться валлійській досвід примінно і до умов сучасної України на етапі розбудови її державності, формуванні самосвідомості та відношень та взаємовідповідальності титульної української нації та націй історично об’єднаних українською громадянськістю.

Разом із тим, методологічною вимогою, яка уможливило проведення об’єктивного наукового дослідження є «термінологічна» вимога, що дає змогу попередньо розкрити зміст головних понять та методологічних підходів нашого дослідження, чому й буде присвячено наступний підрозділ.

1.2 Методологічні засади дослідження «Мабіногі» як джерела вивчення особливостей поетики і аксіологічної семантики кельтів-валлійців (в контексті середньовічної літератури)

Філологія за визначенням, поширеним вже з півсотні років, наводиться у Енциклопедичному словнику класичних мов як «сукупність гуманітарних дисциплін, які вивчають духовну культуру людини через мовний та стилістичний аналіз писемних текстів». І, що важливо для уточнення сутності філології, зазначається що європейська філологічна традиція виступає як «наука» [Філологія 2017, с.519].

Активний розвиток гуманітарних наук зумовлена інтегративними тенденціями в сукупності дисциплін сучасної філології з іншими науками (історією, культурологією, семіотикою, та ін.) та ненауковими сферами гуманітарного знання, зокрема філософією, що породжує нові міждисциплінарні галузі. Саме в такій міждисциплінарній галузі знаходить своє місце і дана робота, відбувається на засадах філології та філософії, точніше соціальної філософії. Як показує практика вже відомих міждисциплінарних досліджень, їх перевагами відносно традиційних внутрішньо-дисциплінарних розвідок є новизна, незвичність ракурсу розгляду проблем, вирішуваність їх завдяки ново-комплексній методології.

Розгляд особливостей поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» як пам'ятки кельто-валлійської середньовічної літератури знаходиться в полі традиційної літературознавчої методології, яка спрямована на контекстуальне вивчення літературного твору залучаючи історико-культурну, порівняльну, формальну, семіотичну методологію. Разом із тим, розгляд язичницько-міфічних, літературно та ідеологічно оброблених ченцями-цистерціанцями валлійських текстів відбувається в контексті розвідок ресурсної свідомості валлійців, що спонукала їх до опору норманської та англійській акультурації.

Новизна підходу на відміну, наприклад, від історичного симбіозу в тому, що в історії ми частіше маємо констатацію фактів та їх інтерпретацію не маючи розуміння духовного підґрунтя спонук як подій так і їх бачення.

Причина особливої функціональності філософського розгляду міждисциплінарних питань освоєння ресурсного потенціалу людської свідомості, на нашу думку, корениться в тому, що не дивлячись на такі властивості, які зближують науку і філософію, як то: систематичність, логічність, прагнення до достовірності, ці форми суспільного свідомості мають відмінності в об'єктах та предметах дослідження. Якщо *об'єктом науки* служать природничо-історичні феномени, то *об'єктом філософії* – уявні, теоретичні моделі, що представляють світ у відношенні до людини та людини у відношенні до світу. *Предметом науки* служать закони і закономірності, яким підпорядковуються у своєму розвитку досліджувані природно-історичні феномени, *предметом філософії* – детермінанти, що дозволяють оптимізувати процес розвитку світогляду, забезпечуючи відповідність уявних, теоретичних моделей, що відображають соціальну дійсність, пошук яких здійснюється на основі потреби у соціальній гармонії.

Хоча, традиція «розведення» філософії та науки сформульована ще Г. Гегелем, серед українських філософських шкіл найпоследовніше ця відмінність фіксується школою соціальної філософії В.І. Воловика. На думку цього автора, філософія «зайнята пошуком єдності онтологічного, гносеологічного та праксеологічного аспектів знання, яке специфічно реалізується у процесі рефлексії різних форм суспільної свідомості» [Воловик 2011, с. 15-19].

Якщо наукове мислення предметно, вбудоване чіткі рамки предмета науки, то філософське мислення складає основі зіставлень, порівнянь, переходів з однієї предметної області в іншу. Наукове мислення здійснюється в рамках норм конкретної науки, суворо запрограмоване правилами наукового дослідження (правилами поведження з різними символами, моделями, і т.д.).

Філософське ж мислення запрограмоване не настільки суворо, як наукове. Наукове мислення будується на основі наукових понять, філософське – на філософських категоріях, які не настільки жорсткі, як наукові. Саме це дозволяє за їх допомогою визначати напрямок наукового пошуку в тих ситуаціях, коли наукові поняття не спрацьовують. При цьому важливо зауважити, що філософські категорії, виступаючи наслідком асиміляції невідомого, не можуть використовуватися довільно – вони використовуються лише у певному полі семантичних значень. Філософське мислення пов'язане з цілепокладанням та формуванням цінностей, наукове ж реалізує вже поставлені завдання, цілі чи систему цінностей. Наукове мислення відволікається від будь-яких проявів, що характеризують ставлення людини до світу. Філософське мислення рефлексивне, воно звернене як на об'єкт, так і на його вивчення, тобто відбиває певне ставлення до об'єкту. Філософія є особливим видом освоєння дійсності і характеризується тим, що в її рамках усвідомлюються способи, якими людина освоює світ. Специфіка філософії, зрештою, зводиться до того що, що рефлексія стає для неї основним змістом і метою. Філософія має справу з результатами дослідження зазначених феноменів іншими формами суспільної свідомості, тобто розумовими моделями феноменів, сукупність яких служить об'єктом філософського аналізу [Воловик 2011, с. 18-19].

Розгляд поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» як соціокультурного явища, в якості методологічного підґрунтя обумовлює використання соціокультурного підходу, який базується на уявленнях про циклічність суспільного розвитку, багатовимірність і різноманіття подій і процесів соціального світу. Якісна специфіка соціокультурного підходу полягає в характері пізнання різноманітних явищ і процесів цивільного життя людей. При цьому культура розглядається як головна передумова виникнення та існування соціальної структури, особа ж як носій культурної самосвідомості та створювач структур громадянського суспільства [Резник

2005, с.123-124].

Ширший, ніж тільки філологічний спектр впливовості «Мабіногі» в західному світі веде до більш широких рамок розгляду цього явища, що спонукає до розкриття неакцентуєваних раніше сфер духовної культури, та ресурсних засад життєстійкості валлійської культури. Тобто, закладаються наміри сприйняття явища у «нерозривному зв'язку та взаємодії», в потоці діяльності, що співпадає з *холістичним* підходом, представленим С. Грофом [Гроф 1993, с. 92-110] та його послідовниками [Кравченко 2005, с. 43-44].

Діалектика внутрішніх суперечностей міфічної традиції «Мабіногі» передбачає конкретизацію, переведення питання співвідношення «локальності - універсальності» в поняття співвідношення «активного» та «інертного» начал. Враховуючи вище наведене, обумовлюється вибір методологічної бази дослідження. Тобто, діалектика зовнішніх та внутрішніх суперечностей інтеграції валлійського міфічного циклу у європейську літературну традицію визначає діалектичний підхід як головний. З одного боку, системність, структурність предмета, «заспокоєна в образах історичність», інертність (міф, сюжет, герої, трікстери, міфічне середовище-час-простір, ідеологічні викривлення кодифікаторів, та ін.) передбачають використання системного методу. З іншого боку, феномен «Мабіногі», який демонструє величезний потенціал трансформаційності, динамічності, здатності входити в нові соціальні контексти, обумовлює залучення діяльнісного підходу. Для запобігання перебільшення впливу різних складників процесу введений принцип компліментарності.

Надалі вдамося до розкриття контекстуального змісту ключових понять, які зустрічатимуться в дослідженні. Сучасна цивілізація живе й оновлюється значною мірою завдяки осмисленню своєї методології (В. Келле, М. Ковальзон), рухаючись у полі компаративізму, який визнає рівнозначність, множинність форм пізнання дійсності. Причому «міфологія», визначається однією з форм пізнання, що за статусом прирівнюється науці. Спадщиною

періоду сцієнтизму є розгляд міфу як форми знання, що стосовно науки володіє високим ступенем суб'єктивності. Але дослідження методологів науки щодо зростання наукових знань (Т. Кун, К. Поппер, П. Фейєрабенд) тепер вже й науковому знанню відмовляють у тій частці об'єктивності, на яку наука раніше претендувала. Наука виступає сферою соціальної діяльності, в яку залучено відносно невеликий відсоток людства, більша ж його частина в кращому випадку тільки споживає продукти наукового виробництва. Окрім наукового пізнання розвиток людства триває завдяки пізнанню повсякденному, етичному, естетичному, правовому, політичному. Людині потрібні не лише наукові істини, але й знання «добра, справедливості, краси, гармонії» [Кальной 2002, с.280-281].

Уточнимо змістовний сенс розведення використовуваних нами понять «міфічний», – що розкривається як знання, що припускає існування змісту міфу, який що поки є недоступний розкриттю науковою методологією та, як наслідок, – розумінню, але має прояви наприклад, в галузі практичної психології. Та «міфологічний» – обумовлений домінуючими сучасними парадигмальними межами, що розглядає міф, образно кажучи, як лабораторну розтязу жабу, бачить, наприклад, в Мабіногах, дивну фантазію давно померлого дикуна.

У енциклопедії Ф.А. Брокгауза та И.А. Ефрона, «Мабіногі» визначаються як збірка стародавніх кельтських переказів та казок [Мабіноги]. В літературній енциклопедії 30 років ХХ сторіччя «Мабіногі» – «це єдиний пам'ятник давньоваллійського прозового епосу, що дійшов до нас» [Мабіноги], або, «Мабіногіон» визначають як романізоване викладення ключових моментів давньокельтської міфології [Мабіногіон 2002]. Узагальнюючи, можна зробити висновок, що «Мабіногі» є літературно оброблені найдавніші з відомих кельтських міфів, записаних в Уельсі, переписаних християнськими ченцями та розміщені у різних літературних збірках. Поетика «Чотирьох гілок «Мабіногі» вплинула на майбутню

європейську середньовічну літературу через трансформацію її героїв (які ідентифікуються як кельтські боги) у дійових персонажів середньовічної літератури, зокрема «артурівського» циклу оповідей про рицарів «Круглого стола».

Розкриваючи базові філологічні поняття треба зауважити, що «поетика» – будучи одним з давніх літературознавчих понять, досі не дійшла своєї філологічно загально визнаної дефініції. Значення терміна «поетика» багатозначне. Широке значення терміну вміщує літературознавство та його окремий розділ – теорія літератури або стилістика. А. Ткаченко вважає, що «поетика» поєднує, з одного боку, об'єктивні властивості художніх текстів, а з іншого, – рецепцію, осмислення цих властивостей [Ткаченко 1998, с.138].

У вузькому сенсі «поетика» – наука про форму художнього твору. На думку В. Хархун, в античні часи «поетикою» називали вчення про художню літературу («Про поетичне мистецтво» Арістотеля, «Послання до Пізонів» Горация). У подальшому в епоху Середньовіччя, Відродження, Класицизму значення цього терміна звужується до проблем нормативності.

Утилітарний статус поняття «поетика» визначав предмет дослідження, він звужується до рівня вивчення форми літературного твору («Поетика» Скалігера, «Мистецтво поетичне» Буало). У ХІХ столітті «поетика» збагачується філософськими категоріями (Г. Гегель), поглядами романтиків (Ф. Та А. Шлегелі), мовознавців (О. Потебня, О. Веселовський) [Хархун 2001, с.1].

Розбіжності розуміння терміна не зникли у ХХ столітті, але літературознавці фокусувалися на триєдиній структурі: автор – твір – читач. Хоча категорія автора (історико-біографічний аспект) поступово втрачає свою актуальність, посилену увагу пригортає категорія тексту (семіотика) та категорія читача (рецептивна естетика).

Різноманітність літературознавчих напрямків зумовила розширеність значеннєвого кола поняття «поетика». Питання мови як знакової системи –

одне з визначальних для розуміння поезики у ХХ столітті. Мова й поезика стали одним із об'єктів дослідження представників російського формалізму: члени московського лінгвістичного гуртка вважали поезику відгалуженням лінгвістики. Ними формується твердження про те, що мова є способом вираження літературних явищ. Дослідження Р. Якобсона, передусім з'ясовували питання: «Що робить мовну інформацію твором мистецтва?» Р. Барт популяризував «структуралістський аналіз» літератури, особливості ж структуральної поезики сформулював Ц. Тодоров, на думку якого, поезика спрямована не на виявлення смислу творів, а на пізнання закономірностей, які обумовлюють їх появу, «в цьому розумінні структурна поезика цікавиться не реальними, а можливими літературними творами» [Тодоров 1975, с.41].

Якщо російські формалісти та структуралісти спрямовують свій погляд на текст, прихильники ж феноменологічної критики розглядають зв'язок між автором і твором. Така платформа об'єднує літературознавців Женевської школи літературної критики, для яких література – це історія людської свідомості. Логіку творчого процесу вони вбачають у взаємозв'язку: свідомості, структури мови літературних творів та світобачення автора, тому й поезика розглядається як рефлексія онтологічних проблем.

У 70-80-х роках до сьогодні популярною є теорія рецепції (рецептивна естетика). Цей теоретичний напрям започаткували в межах Константської школи Г. Яусс та В. Ізер, у діалозі «текст – читач» вони надавали перевагу читачеві, наділяючи його пізнавальною та діяльною здатністю творити з даного тексту свій власний. Тобто, об'єктом виступає рівень сприймаючої свідомості. Звідси й головні завдання рецептивної поезики: досліджується не процес творення та тлумачення художніх текстів, а процес їх читання.

Ситуацію у радянському літературознавстві щодо поезики, можна визначити як монологічну, на базі ідеї структуралізму. Структуральні підходи до художньої літератури, здійснювали представники Тартусько-

московської семіотичної школи (Ю. Лотман). У вітчизняному літературознавстві ідеї структуралізму мали вплив на формування передусім таких понять, як «твір» і «поетика твору».

В українському літературознавстві останніх десятиліть ХХ століття особливо популяризуються дослідження поетики окремого письменника й поетики окремого твору. На тлумачення терміна «поетика» впливає значення поняття «літературний твір», що осмислюється «як функціонально рухома система зв'язків, де кожен елемент, взаємодіючи з іншими, переносить на них свою енергію і навпаки, а всі разом вони індукують значно сильніше і якісно інше світло, ніж кожен зокрема» [Ткаченко 1998, с.142]. Розуміння твору як внутрішньо узгодженої й цілісної системи додає до категорії «поетика» нове тлумачення – поетика як система.

Р. Гром'як розглядає поетику як «сукупність, інтенціонально організовану систему прийомів художнього вираження» [Гром'як 1992, с. 21]. М. Гуменний вважає поетикою ідейно-тематичну і формотворчу систему художнього твору в контексті історико-літературного процесу» [Гуменний 1993, с. 27]. Г. Клочек зауважує, що поетика – це «система, що складається з елементів і компонентів, тотально організованих на досягнення кінцевого художнього результату» [Клочек 1992, с.19]. М. Кодак у монографії «Поетика як система», розцінюючи твір «як нерозривну єдність, результат внутрішньо складної, багаторівневої системно-образної думки» [Кодак 1982, с.10], пропонує розглядати п'ять компонентів, які, на його думку, формують системність твору: пафос, жанр, психологізм, хронотоп, нарацію. Отже, на початку 90-х років актуальним був розгляд поетики як системи.

Намагаючись визначити подальший напрям літературознавчої думки українські науковці [Ткаченко 2000], відкривають нові перспективи встановлення дефінітивних ознак терміна «поетика». У аксіоматичному

прочитанні історичний аспект передбачає розуміння поезики як «рухомої», «пластичної» категорії.

Специфіка міфічної свідомості відображається у «родинному», «кровному» відношенні людини до світу. Тотальна суб'єктивність сприйманого не залишає місця не-живому. Світ виявляється життєвим і родинним на всіх рівнях: від богів до каменя на дорозі. Саме ця «родинність», на нашу думку, лежить в основі кодування текстуальності міфічного суб'єктивного образу об'єктивного світу, його базової іманентності. Релігійність якісно відрізняється від міфічності вже усвідомленою дуальністю людського та божого світів, а в наближенні до монотеїзму отримує вираження у трансцендентності бога та світу.

Хронологічно переважаюче панування міфічної та релігійної свідомості не перервалося і сьогодні в умовах наукоємної (принаймні урбаністичної) суспільної свідомості, як варіант їх взаємоперетину з іншими формами, зокрема мистецькою свідомістю може бути представлена свідомість міфопоетична. За Генрі та Генрієтою Франкфорт, архаїчне міфопоетичне мислення було конкретним і персоніфікованим, сучасне міфопоетичне мислення є абстрактним і безособовим, до того ж, міфопоетичне мислення було дофілософським, сучасне – є філософським. На думку дослідників, «примітивне мислення не могло відійти від перцептивної дійсності: архаїчні народи мислили конкретно, сприймаючи індивідуальну подію як акт буття, розглядаючи світ як особистість, а не за категоріями універсальних законів. Сучасне мислення, навпаки, абстрактне, воно намагається відшукати універсальні принципи посеред існуючого розмаїття» [Frankfort 1977, p. 39].

Термін “*mythopoesis*”, з давньогрецької “μυθολοίησις” – міфотворення – використовується для позначення оповідного жанру сучасної літератури ..., «в яких письменником ...створюється нова міфологія» [Кобзар 2010, с. 131].

Для позначення процесу новітнього міфотворення в літературознавстві термін «міфопоетика» вперше використав Дж. Р. Толкін. Його ідеї проходили

обговорення у літературно-дискусійних групах 1930–60-х років, зокрема при Оксфордському університеті. Ці рефлексії реалізувалися у інтенсивній інкорпорації традиційних міфологічних моделей у літературні сюжети. Хоча, Л. Скупейко вважає що цей термін «по суті, не знайшов застосування в зарубіжному літературознавстві та міфології, припускаючи, що поняття прийшло з міфології як такої та фольклористики [Скупейко 2006, с. 11].

Міфолог Джозеф Кемпбелл, наполягає на великому значенні міфу в сучасному суспільстві, спираючись на ніцшеанську теорію розвитку, він стверджує, що для свого розвитку суспільство постійно повинно продукувати нові міфи. Але, на нашу думку, треба зробити уточнення, погоджуючись з думкою про соціально-життєву важливість міфу, – суспільний розвиток неможливий при відкиданні архаїчного міфу. Кожна нова генерація адаптує архаїку під сучасні життєві умови, використовуючи у якості медіатора модерну та архаїки певні актуальні для себе шари міфічної свідомості. Тому міфопоетика не може бути абсолютно новим міфом, міфопоетика синонімічна «міфології», у розумінні, усвідомленні та адаптації (перелицьовуванні) базового архаїчного міфу. Важливе врахування творчої установки автора її вплив на характер взаємодії міфопоетичних та історичних засад у художньому просторі твору [Торкут 2000]. Сьогодні міфопоетика як нове прочитання старих міфів актуалізує себе у підвищеному попиті на фентезі та наукову фантастику.

Словосполучення «аксіологічна семантика» складається з поняття «аксіологічна», тобто пов'язана з цінностями «семантика», як галузь мовознавства, що вивчає значення слів та виразів і зміну цих значень [Семантика]. Тобто, йдеться про намагання, по суті філологічну археологію, розрізняючи філологічно-іншокультурні та іншочасові нашарування, визначити протоціннісні орієнтації кельто-валлійської свідомості зафіксовані у міфопоетиці циклу «Мабіногі». Розкриття архаїчної кельто-валлійської аскіосфери як складноорганізованої відкритої системи цінностей,

інкорпорованих у соціальну реальність, в її моделі [Пустовіт 2015], що забезпечили тисячолітній ресурс життєспроможності валлійської субкультури.

Одним із найважливіших видів практики свідомості є мовна практика, де мова виступає засобом накопичення смислів. Тому наш екскурс почнемо із етимологічних досліджень базових понять, усвідомлення філологічного змісту яких має конкретизувати магістральну лінію дослідження. Термін «ресурс» походить від французького “*ressource*”, що перекладається як «засіб», «спосіб», пов’язане з давньофранцузьким словом “*ressourdre*” – «підніматися», яке, у свою чергу, походить від латинського “*resurgere*” – у перекладі «знову підніматися», «розпрямлятися», «знову виникати», що складається з приставки “*re*” – і дієслова “*surgere*” – «піднімати», «сходити», «виникати», утвореного за допомогою приставки “*sub*” – («під», «у») і “*regere*” – «правити», «направляти», «кидати в ціль» [Ресурс 1983, с.65]. У значенні «засоби» виступає: 1) якась спеціальна дія, що дає можливість здійснити щось, досягти чогось; спосіб; 2) те, що є знаряддям у будь-якій дії, справі; 3) гроші, матеріальні цінності, достаток [Засіб 2003, с. 420]. Цікаво, що у західнослов’янських мовах термін «засіб» свідчить про запаси, ресурси, спроможність. Саме так з польської мови перекладається слово “*zasob*”, або словацьке слово “*zásoba*” – запас, утворене від займенникового кореня -соб- відображеного в архаїчному «собіна» – «власність», «майно», «собити» у значенні «набувати», «привласнювати». Приставка -за- також означає «набувати», вважається, що зміцненню цих утворень сприяло вираз «за собою», що означало – мати майнові накопичення [Засіб 1983, с. 239]. На цьому етапі розгляду, синтезуючи наведені визначення, у нашому розумінні, «ресурсом» виступає засіб відновлення раніше наявного, накопиченого способу досягнення мети. Існування усвідомленого та врахованого ресурсу пов’язане з існуванням неврахованих, не усвідомлюваних ресурсів та можливостей, які не можуть бути реалізовані в сьогоденні через незнання чи відсутність технології їх реалізації. Існування такого ресурсу може бути

представлене нами як потенціал. «Потенціал» походить від латинського «potentia» перекладається як «сила», «могутність», «можливість». У Великому енциклопедичному словнику «потенціал» визначається як «джерела», «можливості», «засоби», які можуть бути використані для досягнення певної мети чи можливості певної особи, суспільства, держави у певній галузі [Потенциал], близьке «потенціалу» потенція» позначає приховану можливість, здатність, силу, що може проявитися за певних умов [Потенция]. Відповідно, «потенційно» означає існування в потенції, у вигляді прихованого ресурсу до складання певних умов для його цілеспрямованого вивільнення. На думку Е. Реанович, термін «потенціал» у гуманітарному знанні використовується у значенні «сукупності», «запасу», «джерела», «можливості», «величини», «ресурсу», «резерву», цитований автором Л. Абалкін, вважає «потенціалом» узагальнену характеристику ресурсів пов'язаних із місцем та часом [Реанович 2012, с. 14-15].

У взаємозв'язку з близькими поняттями «ресурсів», «резервів», «можливостей» за П. Горшеніним, С. Дрокіним та ін., Е. Реанович вважає, що «потенціал» у тимчасовому вимірі у минулому проявляється як «ресурс», у сучасному як «резерв», а в майбутньому – як «можливості» [Реанович 2012, с. 14-15]. На жаль, автор не наводить логіки своїх роздумів, яка дає змогу саме таким чином визначити рівні прояву потенціалу, що знижує можливість її використання. Можна погодитися з автором у тому, що «потенціал», «ресурс», «резерв», «можливості», «запаси», «джерела» змістовно близькі поняття, але незрозуміло чому «ресурс» є змістовно ближчим до минулого, ніж, наприклад, «Запаси». Отже, узагальнюючи напрацювання попередніх дослідників, «потенціалом» ми вважатимемо джерело, сукупність, запас, резерв, який можна використовувати у реалізації певної мети за певних умов.

За своїм призначенням складові «потенціалу» можуть бути розподілені на три взаємопов'язані групи: а) джерело; б) накопичення; в) умови реалізації, що робить важливим тріадна взаємодія витоків, засобів та умов їх звільнення

та направлення на отримання певного практичного результату. Під «певним» практичним результатом ми розуміємо тернарне слідство – зміну якості життя людини та суспільства. У основі тернарних наслідків, як й у основі тріадного взаємодії, бачиться як усвідомлення, а й його обов'язкове відображення у відчутті невичерпності можливостей реалізації людського потенціалу. Саме «усвідомлення» та «почуття», які втрачають свою винятковість у «переживанні», на нашу думку, є умовою можливості практичного уречевлення реалізації потенціалу.

Предметно розглядаючи ресурси у світлі загальнонаукових та окремих методологій (екологічних, економічних, соціологічних, психологічних, просторово-часових, географічних) маніфестують свою інтегративність, що пояснюється різноманітністю та взаємопов'язаністю видів та форм ресурсів.

Філософський, зокрема соціально-філософський аналіз ресурсної свідомості, проблематизує категоріальний підхід з одного боку, з іншого, виходячи за межі науки, рефлексує моделі синкретичного, міфологічного, релігійного та інших форм мислення та свідомості, максимально підступаючи до традиційного «буттєвого» стилю мислення, що зберігає форми виходу до ресурсно-життєвого потенціалу від початку усвідомлення до сьогодні, зіставляючи їх адекватність і практичну результативність. Прояв інституційної неефективності у питаннях управління різними життєзабезпечуючими секторами, підштовхує громадян до висновку необхідності вирішення питань особистої ресурсності, що, своєю чергою, пробуджуючи інтерес до поняття «ресурсної свідомості».

«Ресурсна свідомість» – термін, що поєднує розуміння родової складової – свідомості, як специфічної форми відображення та духовного освоєння дійсності, властивої високоорганізованій матерії, що утворює суб'єктивні образи об'єктивного світу, проявляється у сприйнятті, збереженні та обробці інформації, використанні цієї інформації для вироблення програм діяльності, в активному управлінні цією діяльністю (В. Воловик) та видовою

складовою словосполучення – ресурсності, терміну, що охоплює різноманітні засоби, які, у разі потреби, може використовувати людина.

Аналізуючи зміст поняття «ресурсної свідомості», ми попередньо визначаємо його як форму суб'єктивного образу певних об'єктів дійсності, які використовуються і можуть бути використані у програмах діяльності з гармонізації відносин людини і світу.

Дане визначення спирається на весь багаж природного та культурного досвіду накопиченого людством безвідносно до його наукової або будь-якої іншої цінності у явній чи не явній формі, що транслюється генетично та культурно. Наприклад, в умовах «Пандемії-2020», в аналізі ресурсної свідомості провідним виступає компліментарно-тетрарна взаємодія принципів діалектики, ресурсності та потенційності, що реалізуються в практичній дієвості, що знаходить своє вираження в особистісній та груповій життєстійкості, неможливої без врегулювання відносин з концепцією.

Філософія ресурсної свідомості може бути представлена як одна з форм теоретично сформованого світогляду, форми експлікації, що визначає ставлення людини до світу і світу до людини, що проявляється у взаємозв'язку суб'єктів ресурсної діяльності конкретного соціального організму на певній стадії його історичного розвитку.

Пропоноване визначення фіксує основний сутнісний ознака філософії ресурсної свідомості, те, що вона виступає у формі теоретично сформованого світогляду, зверненого до його відображення у суспільній свідомості як однієї з його актуальних форм. Ставлення до соціальної організації вказує на зв'язок із соціальною філософією, з властивими останньою особливостями. Представляє його у формі теоретичної світоглядної системи, а й як життєвої позиції, програми поведінки, що здійснюються у взаємозв'язку суб'єктів ресурсної діяльності, акцентуючи, також, увагу, що філософія ресурсної свідомості не обмежена рефлексією будь-якого рівня ресурсного свідомості, але покликана аналізувати усі його рівні.

I, нарешті, підкреслюється, що філософія ресурсної свідомості є системою філософського знання, що перебуває в розвитку. Філософія ресурсної свідомості характеризується наявністю власного об'єкта та предмета дослідження.

Об'єктом філософії ресурсної свідомості є уявні моделі, теорії, положення, висновки, ідеї, що формують ставлення людини до ресурсів своєї родової життєвої стійкості та впливу збудованої таким ставленням системи ресурсів на саму людину.

Предметом філософії ресурсної свідомості є виявлення детермінант оптимізації розвитку ресурсної культури, ресурсної свідомості, ресурсної діяльності, ресурсного потенціалу. Саме широта філософської рефлексії сприяє прояву та розвитку теорії ресурсної свідомості, виділення її в самостійну галузь цивілізаційно-визначального знання, співвідносячи його з практикою у перевірці його дієвості, обґрунтовуючи детермінанти її розвитку, спрямовуючи оптимальним шляхом до мети – розкриття людського. Таким чином, дослідження та оптимізація ресурсної свідомості виступає формою суспільної свідомості людини майбутнього [Каприцын 2020, с. 79-85].

РОЗДІЛ 2

НАУКОВІ ПЕРЕКЛАДИ ТА ХУДОЖНІ РЕЦЕПЦІ ЦИКЛУ «МАБІНОГІ»

2.1 Огляд провідних перекладів «Чотирьох гілок Мабіногі»

«Мабіногі» вважаються чи не найдавнішим пам'ятником валлійської міфічної свідомості вираженої в чотирьох літературних текстах. Їх систематизуючою ознакою виступають колофони в яких вказується, що вищенаведений текст є «Мабіногі» – “*Ac yuelly y teruyna y geing hon yma o'r Mabynpogyon*” («І тут закінчується перша гілка Мабіногі» [Mabinogion 2003]) З валлійської, узагальнюючи різні переклади «мабінога» означає – «повчання для молоді». У додатках ми наводимо знайдений нами на англomовному сайті присвяченому дослідженням «Мабіногі» хронологічну таблицю найбільш затребуваних науковцями перекладів пам'ятки на англійську та інші мови (див. Додаток А) [Translations].

За ініціативою однієї з найвідоміших перекладачок та видавниць валлійських середньовічних текстів Шарлотти Гест (1812-1895), до виданої нею у 1838 році збірки окрім чотирьох згаданих вище найдавніших текстів було додано більш пізні валлійські повісті, загальна кількість яких у збірці склала одинадцять, їх наведення, беручи до уваги не аби який вплив на європейську та світову літературу вважаємо буде доречним. До «Мабіногіону» крім наведених раніше повістей, за рішенням, Ш. Гест увійшли: «Передур, син Еврауга» (валл. “*Peredur fab Efwrawg*”); «Овейн, або пані Джерела» (валл. “*Owain, neu Iarllles y Ffynnon*”); «Герейнт і Енід» (валл. “*Gereint ac Enid*”), або «Герейнт, син Ербіна» (валл. “*Gereint fab Erbin*”); «Ллід і Ллевеліс» (валл. “*Lludd a Llefelys*”); «Сон Макса» (валл. “*Breuddwyd*”);

Macsen”); «Кілхух і Олвен» (валл. “*Culhwch ac Olwen*”); «Сон Ронабуї» (валл. “*Breuddwyd Rhonabwy*”) – відсутня у Білій Книзі.

Використовуючи популярність «Мабіног», загальною назвою збірки різночасових середньовічних текстів Ш. Гест обрала «Мабіногiон». Вважається, що саме з того часу виникла плутанина: іноді «Мабіногi» називають чотири «колофоновані» тексти, а іноді – усе видання Ш. Гест з одинадцяти та більше текстів давньоваллійської середньовічної літератури. Але, заради об’єктивності, на сайтах присвячених історичним пам’яткам Уеллсу [Translations] переклад Вільяма П’ю (1795), також має назву «Мабіногiон».

Приділяючи увагу літературознавчій біографістиці, треба зазначити, Шарлотта Гест народилася у Уффінгтоні, Лінкольнширі, – графстві на Сході Англії. Її батьком був 9-й граф Ліндсі, Албемарл Берті, матір’ю – друга дружина графа, Шарлотта Сюзанна Елізабет Лейард.

Із смертю графа, мати Шарлотти вийшла заміж за преподобного Пітера Пегуса. Шарлотті в цей час виповнилося шість років, і вона виявляла велике бажання вчитися, проте, вітчим негативно ставився до жіночої освіти та не сприяв її бажанню. Шарлотта самостійно вивчила шість мов серед яких грецька та латина, цікавилася історичними науками. Згодом молода леді Шарлотта переїжджає до Лондону і виходить заміж за Джона Джозайя Геста, власника металургійної компанії “*Dowlais Iron Company*” і члена Парламенту від виборчого округу Мертир-Тідвіл, до якого належав Уельс, куди вони разом з чоловіком переїхали.

Леді Шарлотта допомагала чоловікові у керуванні компанією та... вивчала валлійську мову, популяризувала самобутню культуру Уельсу. У 1838 році її чоловіку був наданий титул баронета, Леді Шарлотта стала повноправною Леді. Будучи дружиною члена Парламенту від валлійського округу Леді Шарлотта (перша Леді округу), за власними вподобаннями та за традиційною «протокольною» діяльністю дружини високопосадовця

опікувалася валлійською культурою та літературою. Вона спілкувалася з літераторами та лінгвістами Томасом Прайсом Вільмарке, Гуаллтером Мехайном, займалася перекладом середньовічних валлійських пісень та віршів, перекладом та виданням «Мабіногіону». Треба зазначити, що ймовірно, абсолютно самостійним її переклад не був, бо існує ймовірність, що Леді Шарлотта використовувала переклад «Мабіногі» Вільяма Оуена П'ю (Пуге) (1759–1835), який мав бути в її розпорядженні.

Переклад «Мабіногі» Вільяма Оуена П'ю (з 1806 року прийняв ім'я Пуге), лексикографа, граматики, поета та редактора, був виданий в 1795 році в його власному журналі “*Cambrian Register*”. Як і майже всі його інші публікації, «Мабіногі» був двомовними, валлійсько-англійськими [Charlotte Guest].

Згодом ним були перекладені та видані друга і третя частини (1799, 1819), повторення першої (1821) і у 1829 році – “*Math*”, згодом був виданий “*Taliesin*” (1833). Загалом Вільям Оуен виконав повну транскрипцію і переклад усіх текстів «Мабіногі», зібрав фінансову підписку на повну публікацію і розробив набір ілюстрацій для “*Pwyll*”. Але, на жаль, він помер в 1835 році, не встигнувши опублікувати підготовлену роботу.

Шарлотта Гест, опублікувала свою збірку «Мабіногіон» з семи томів у 1838-1849 роках. Існує поширена думка, що Леді Шарлота у своєму перекладі не використовувала наробіток Вільяма Оуена П'ю, хоча користувалася його словником валлійського мови (закінченим П'ю у 1803 році). Якщо з перекладом залишаються питання, то фактично Шарлотта Гест є першою видавницею «Мабіногіону» окремим виданням. Хоча, акрибічний принцип потребує констатації достатньо вільного для культурного тексту відношення Леді Шарлоти з автентичним текстом «Мабіногі». Зокрема, в огляді перекладів «Мабіногі», О. Паріна, вважає, що «Леді Гест дозволила собі внести (досить істотні) купюри там, де мова йшла про речі непристойні для вікторіанської епохи, а також, швидше за все, надала зробленим своїми

помічниками підрядковим перекладам літературну форму» [Парина 2003]. У якості прикладу, Ш. Гест виключила з свого видання абзац з першої «гілки» «Мабіногі», де йде оповідь повернення до власної дружини короля Арауна. Перекладачка змінила пікантний абзац на речення: «спочатку він заговорив з нею, а потім вони розділили задоволення» [Парина 2003]. Піддання суб'єктивній редакції вже й без того редагованих ченцями-переписувачами описів людських відносин давнини, викликають дискусійні питання доцільності перекладацької, видавничої та, зокрема, популяризаторської діяльності. Але треба зазначити, організаторська, перекладацька та видавнича робота Леді Шарлоти Гест відзначилася привертанням уваги до валлійської середньовічної, і, зокрема, міфічної традиції, виданні її в доступно тиражованому для громадськості англійському перекладі, зробивши тексти «Мабіногіону» доступними для вивчення.

У якості розвитку висказаної нами у 1.2 думки про не зовсім наукові, скоріше популяризаторські устремління перших перекладачів. У контексті сказаного про переклад Шарлоти Гест, складається враження, що метою її була зовсім не науковість, радше вона діяла в контексті незавершеної ідеї Вільяма Оуена Пуге – спростити для розуміння сучасника, зробити валлійські міфи популярним казковим читвом для батьків, дітей та підлітків. Вилучити з тексту акцентовано «дорослі» сцени. Можливо, таким чином, зробити «Мабіногі» предметом зацікавлення для англійців та гордості для валлійців.

Предметом нашого дослідження є саме «колофоновані» тексти, тобто автентичні «Мабіногі», розгляд яких може дати достеменні уявлення про особливості духовної культури кельтів-валлійців, основи їх культурної витривалості.

Наш огляд варіантів перекладів «Чотирьох гілок Мабіногі» почнемо залучаючи близькі нам за напрямом порівняльні праці О. Паріної [Парина 2003], наукової співробітниці Марбургського університету, яка порівнює

переклади залучає один енглін (традиційна валлійська поетична форма) четвертої «гілки» “*Math Uab Mathonwy*”. Контекст енгліну: Гвідіон знайшовши на вершині дубу страждаючого орла, бачить в ньому свого перевтіленого племінника Ллеу. Вимовляючи, можливо речитативом, послідовно три енгліни закликає орла до себе та обертає знову його на Ллеу, таким чином, повертаючи до життя.

Цінність цих енглів в тому, що порівняно з профанною прозою вони демонструють архаїчно-сакралізоване мовлення (замовляння). Будучи семантично складнішою для розуміння, ця частина виступає показником включеності перекладача в смисловий контекст.

Видання Сера Івора Уїлліамса [Williams 1931], зроблене на основі Білої Книги Рідерха визнається дослідницею найкваліфікованішим. Івор Уїлліамс (1881–1965) визнаний валлійський науковець, що заклав основи академічного вивчення староваллійської мови. Народився в Уеллсі, його дід по материнській лінії був відомим краєзнавцем, який написав книжку з історії регіону. У 1929 році Івор Уїлліамс вже професор валлійської мови та літератури, в 1930 році видає друком свій переклад «Мабіногіон». Був провідним фахівцем з давньоваллійської мови та найдавнішої поезії. У 1938 році, видав “*Canu Aneirin*”, що приписується поетові 6-го століття Анейріну. Окрім літератури Івор Уїлліамс все життя цікавився вивченням валлійських топонімів, у 1945 році видав працю “*Enwau Lleoedd*” («Назви місць»), яка не втратила актуальність і сьогодні. В 1949 вийшов у відставку та був висвячений у лицарі.

Коментуючи енгліни Гвідона, І. Уїлліамс усвідомлюючи важкість цього місця, що полягає в тому, що в «Білій книзі Рідерха», ці енгліни записані як прозаїчний текст, але нема інформації про достеменну довжину рядків через не усталеність їх довжини у давньоваллійській поезії. Тому, висуваючи свою версію, він зазначає, що його «... нотатки лише боязкі припущення». Наводячи багаточисельні доводи порівнюючи середньо та давньоваллійські

варіанти наприклад слова “*tawd*” дослідник вказує на значення «вогонь, що розтоплює або плавить речовину». У Книзі Талієсіна, яка не належить до Мабіног, датується 16 століттям [The Book of Taliesin], це дієслово означає «занурювати, вимочувати». Порівнюючи з етимологічно близьким валлійським “*toddi*” латинське “*tabeo*” «танути, розтікатися, розкладатися; струмити» та “*tabes*” «розкладання, тління, гниття». І. Уїлліамс наголошує на створюваному таким чином враженні виняткового стану страждання Ллеу. Дуб виявляється зволожений не дощем, а обільними виділеннями з гнійної рани Ллеу, яка розтоплює плоть персонажу.

Наведемо цей англіїн у пропонуванні Івора Уїлліамса [Парина 2003].

З валлійської:
*“Dar a dyf yn ard uaes,
 Nis gwlych glaw, mwy tawd nawes.
 Ugein angerd a borthes.
 Yn y blaen, Lleu Llaw Gyffes”.*

З англійської мови:
*“An oak grows on a high plain.
 Rain wets it not, rather does corruption
 steep it.
 A score of crafts hath it upheld.
 In its topmost branches, Lleu of the
 Skillful Hand”.*

Крім того, дослідник запідозрив, що переписувач не знав рідкісного слова *nawes*, та зв’язав його з наступним словом *Ugein* переклавши як число 180. Івор Уїлліамс не погодився і єдиною групою вважає *ugein angerd*. Спираючись на аналоги Білої книги Рідерха, він перекладає це місце як «мистецтво», звертаючи увагу на те, що Ллеу є віддзеркаленням ірландського бога Луга, який володів всіма мистецтвами і навчив їм людей, «в цьому стародавньому енглині залишилася слабка пам’ять про нього як про *creddor*, майстра, культурного героя» [Парина 2003].

Тобто, незважаючи на «лише боязкі припущення» авторству сера Івора Уїлліамса належить на думку авторитетних фахівців найбільш ґрунтовний переклад «Мабіног». Більш ранні та пізніші переклади на базі наведеного перекладу будуть розглянуті за параметрами обґрунтованості чи близькості до нього. Переклад того ж енглину Леді Шарлоти Гест:

*“Oak that grows in upland ground,
 Is it not wetted by rain? Has it not been drenched*

By nine score tempests?

It bears in its branches Llew Llaw Gyffes” [Парина 2003].

Окрім надконформності до вікторіанської моралі на думку О. Паріної у перекладі є неточності пов’язані з різними значеннями сучасної та староваллійської мови, переклад другого третього рядка не обґрунтовано лінгвістично, загалом переклад характеризує надвелика «свобода рішень», загалом переклад не рекомендується для використання з науковою метою [Парина 2003].

З перекладу Мобінагиону на англійську мову Шарлоти Гест, Людмилою Володарскою зроблено переклад на російську який успадкував неточності попереднього перекладу та доповнився вільним перекладом валлійських імен та географічних місць, наприклад, в оригіналі “*Dyfed*” перекладено «Давет», відомий енглін виглядає таким чином:

«Дуб росте на пагорбі,

Хіба не мочить його дощ? Не ламають його

Дев'ять двадцять бур?

На гілці сидить Хлів Хлав Гіфес» [Кельты 2000].

Паралельним напрямом по своєму обґрунтованій перекладацької традиції «Мабіногі» є переклад Джозефа Лота (1847–1934) французького лінгвіста та історика, спеціаліста з кельтських мов. З 1919 року він був обраний членом Академії написів та художньої літератури. Автор численних статей в “*Revue Celtique*”, редактор бретано-французького словника П’ера де Шалона і перекладач на французьку мову важливої кельтської літератури, включаючи «Мабіногіон» [Парина 2003].

Виданий ним в 1886 році французький переклад «Мабіногіон», був відразу доповнений та виправлений автором. Переклад був розрахований на потреби науковців, має багато коментарів та ідей до розуміння. Текст енгліну виглядає як:

“Chene qui pousse sur cette terre élevee, que la pluie ne peut plus moiller, qui ne s'amollit plus, qui a supporté 180 tempêtes: a son sommet est Llew Llaw Gyffes” [Loth].

Дискусійні з перекладом І. Уїлліамса місця залишилися на розсуд фахівців до яких приєднуються або заперечують, приймаючи варіанти І. Уїлліамса або Дж. Лота.

Переклад Лота був використаний для перекладу «Мабіногі» на німецьку мову Мартіном Бубером, праця якого з 1913 року донедавна була єдиним німецьким перекладом. А також перекладом Дж. Лота як довідником до розкриття складних місць користувалися Т. Елліс та Дж. Ллойд, праця яких вийшла за рік до перекладу І. Уїлліамса у 1929 році. Це видання має викладення різночитань між збірками «Червоної Книги Хергеста» та «Білої Книги Рідерха» з пагінацією оригіналу. Головною ідеєю видання є настанова *“to give a literal translation into a literary form”*. Ключовий для нашого аналізу енглін виглядає як:

*“An oak grows on upland ground,
Rain does not soak it, no more does the heat melt it.
Nine score tempests has it borne.
On its top is Lew Llaw Gyffes”* (цит. за [Парина 2003]).

Наступний переклад 1946 року вийшов під авторством Гвіна та Томаса Джонс. Гвін Джонс був філологом та валлійським письменником, Томас Джонс – професором-філологом, також викладав валлійську мову, займався давньоваллійською в університеті Аберістуїт. Наданий співавторами переклад був заявлений як наукове видання орієнтоване на «Білу Книгу Рідерха». Мейком Стефенсом в *“The Oxford Companion to the Welsh Language”* (1986) саме цей переклад визнається найкращим. В передмові до перекладу автори вказують на велику допомогу в їх роботі Івора Уїлліамса.

Енглін, що нас цікавить, виглядає так:

“Grows an oak on upland plain,

*Nor rain wets it, nor heat melts;
 Nine score hardships hath it suffered
 In its top, Lleu Llaw Gyffes*” (цит. за [Парина 2003]).

Разом із тим, виявляється неясна схожість з перекладами Елліса та Ллойда та відмінність з перекладом Уїлліамса. Зважаючи на те, що видало цю книгу видавництво “*Everyman's Library*”, в ній мало обґрунтованих переклад коментарів, вона цілком може вважатися найкращим популярним виданням у ряду з виданням Шарлоти Гест.

У 1976 році свій варіант перекладу «Мабіноґіон» видав доктор кельтських мов і літератури Гарвардського університету (1972) Джеффри Ганц. Автор визнає в передслові, що вільно обходить з текстом, своєю метою він бачить полегшення та адаптацію маґіноґ до умов сучасної англійської мови, наведення списку додаткових для вивчення валлійської міфології матеріалів. Енґлін у Дж. Ганца виглядає так:

*“An oak grows on a high plain;
 Rain soaks it no more than does putrefaction.
 It has supported twenty crafts;
 In its branches is Lleu Skilful Hand*” (цит. за [Парина 2003]).

В 1977 році, відбулося видання “*The Mabinogi and Other Medieval Welsh Stories*”, що належить професору кафедри кельтських мов та літератури Гарвардського університету Патріку Форду. Видання складається не з усіх одинадцяти повістей, зібраних ще Ш. Гест, але включає вперше опубліковані легенди про Гвідіона в дитинстві, Талієсіна та поеми “*Cad Goddeu*”. На думку О. Паріної вступ демонструє свободу автора щодо міфологічних та релігіознавчих інтерпретацій. «Вільне ставлення до мови поєднується з масштабними, але малообґрунтованими міфологічними побудовами» Варіант перекладу енґліну у Форда такий:

*“There's an oak that grows on a high plain;
 Rain wets it not, nor does it melt;*

It nourished a score of torments.

In its top is Lleu Llaw Gyffes” [Паріна 2003].

Ґрунтовним, таким що об’єднує адекватну міфологію, увагу до особливостей мови та багатство коментарів та довідникового матеріалу відзначається переклад П’єра-Іва Ламбера 1993 року. Переклад більше тяжіє до варіантів та інтерпретацій Івора Уїлліамса. Сигнальний енглін виглядає так:

“Un chêne pousse sur le haut plateau,

La pluie ne le mouille pas, mais il fond en eau,

Vingt magies ont fait son education,

Au sommet se trouve Lleu Llaw Gyffes” [Lambert 1993].

У 1999 році під назвою *“Das Sagebuch der walisischen Kelten. Die vier Zweige des Mabinogi)”* у *“Deutsche Taschenbuch Verlag”* вийшов переклад Бернарда Майєра. Праця є гарною, методично стриманою популярною публікацією останніх досягнень кельтології, з опорою на археологічні та археографічні джерела. При виборі варіантів перекладу автор частіше схиляється до редакції Івора Уїлліамса, проте наводить порівняння з варіантами Джонсів, Ганца, Ламбера. Публікація Б. Майєра має бібліографічні посилання розлогі коментарі, перекладацька «акривія» вигідно виділяє його переклад серед популярних. Переклад еннгліну:

“Auf einem hohen Feld wächst eine Eiche.

Nicht netzt sie der Regen, doch Fäulnis tränkt sie.

Zwanzig Künste hat sie getragen,

In ihrer Krone: Lleu Llaw Gyffes” [Maier 1999].

Багато нарікань має «компромісний характер перекладу» на російську мову «Мабіногіону» Вадима Ерліхмана 1995 року, що спирається на «Червону Книгу Хергеста», та англійські переклади. О. Паріна вважає його в кращому випадку «вільним».

Перевидання перекладу В. Ерліхмана 2005 року зазнало нищівної критики А. Фалілеєва [Фалилеев 2002, с. 39-42]. Відзначається неувага до відомих публікацій, що вийшли між перевиданнями, сумнівність самого перекладу з валлійської мови, помилки в датуваннях базових джерел, філологічні та міфологічні невідповідності. В зв'язку з чим, науковим видання В. Ерліхмана вважатися не може.

Підводячи підсумки підрозділу, розглянувши наведений матеріал зазначимо, інтерес до міфічної кельтсько-валлійської традиції з 1790-х років залишається високим. Найвища «щільність» видавання перекладів належить Леді Шарлоті Гвест і припадає 1840-49 роки. Зниження публікаційної активності припадає на кінці-початки століть.

Розглянувши доступні переклади «Мабіногі» констатуємо внутрішню групове підрозділення їх на: наукові (Ж. Лот, І. Уїлліамс), популярні (П. І. Ламбер, Б. Майер та ін.) та переклади «за мотивами» (Ш. Гест, Л. Володарська та ін.). Звісно наша класифікація небездоганна, сформована потребою визначити переклади, які є надійними, можуть бути використані для наукового дослідження магістерського рівня, є доступними, близькими до першоджерел та відповідними останнім досягнення кельтології та валлійської лінгвістики.

2.2 «Мабіногі» як об'єкт, міжмовних та міжсеміотичних перекладів

Розглянувши у попередньому підрозділі перекладацьку діяльність XVIII-XIX століть, щодо текстів «Мабіногі», яка безсумнівно мала свої різнорівневі наслідки, в цьому підрозділі ми приділимо увагу сучасному поширенню, формам та засадам розпочатої тоді діяльності.

Література, як відомо, є формою, з одного боку, кодифікації («схоплення»), з іншого боку, відображення культури. Культура, відповідаючи

потребам людства, які постійно та неухильно зростають – змінюється. Новим реаліям культури XXI століття, відповідають нові літературні та лінгвістичні форми «схоплення», трансляції та розвитку культури.

Серед багатьох, загально-поширеними тепер, відносно навіть XX сторіччя, особливостями функціонування культури, з одного боку, є значне прискорення суспільних процесів, віртуалізація, «кліповість» (сприйняття і мислення) з іншого боку – глобалізація суспільних процесів. Ці особливості, у єдності їх взаємодії на нашу думку, обумовлюють особливості функціонування архаїчних форм свідомості, мислення, культури та літератури в сучасному світі. Саме сприймаючи взаємодію тих чинників, ми структуруємо різноманіття форм взаємодії та прояву функціонування «Мабіногі» в сучасному нам світі, розділяючи їх на дві умовно культурні та умовно природні групи, а саме: які є наслідком свідомого поширення «Мабіногі», та самоорганізована (природна) діяльність з функціонування міфічної свідомості та «Мабіногіону» зокрема.

Відзначаючи парадоксальне зростання релігійності в сучасному європейському «наукоємному» світі, закономірним виглядає і зростання «популярності» міфічної свідомості. Тому, почнемо з традиційної літературної, белетристичної форми задоволення суспільного попиту на «диво».

Відома літературна постать XX століття Р. Толкін своїми творами про хобітів, ельфів та ін. започаткував головні риси сучасного напрямку «високого фентезі», - піджанру фентезі, що вирізняється масштабністю, розробленістю фантастичного світу та присутністю над-цінної ідеї, принциповому протистоянню Добра зі Злом. Бурхлива популярність жанру фентезі, навіть виникнення фентезійних ігрових субкультурних спільнот у XX-XXI століттях виступає показником суспільного процесу, який є діалектичним процесу, який отримав назву «розчарування світу» (М. Вебер).

Використання відомих міфічних сюжетів Р. Толкієном та його колегами

в усі часи виглядає як складова частина процесу «олюднення» міфічних персонажів, адаптації, змирвщення харизматичних міфічних постатей до актуальних умов життя авторів.

Авторкою визнано здатною «олюднювати» історичні та міфологічні сюжети була Еванджелін Уолтон (1907-1996). Стосовно «Мабіногіону» у 1970 роках, вже відома американська авторка в жанрі фентезі та фантастики Еванджелін Уолтон Енслі, («Еванджелін Уолтон»), розкривала таємницю свого успіху як вміння «накладати тіло та кров на кістки первісного міфу», та не суперечити джерелам, тільки додавати та інтерпретувати їх.

Еванджелін Уолтон працювала над творами, що принесли їй популярність, а саме тетралогією «Мабіногіону» впродовж 1920-50-х років, багато листувалася з британським письменником, есеїстом Джоном Купером Поуїсом, який схвально прийняв її першу книжку «Дівниця та свиня» («Богородиця та свиня»), що була надрукована у 1936 році. Сюжет роману переказує Четверту «гілку» «Мабіногі» «Мат, син Матонві» (валл. “*Math fab Mathonwy*”). Але, не зважаючи на авторитетне схвалення, книжка не мала фінансового успіху.

Перевидання цієї книжки з деякими змінами і вже під іншою назвою «Острів Могутніх» вийшло в 1970 році, ставши першою книгою у популярній тетралогії. Друга книга, «Діти Лліра» видана у 1971 році, переказує Другу «гілку» «Мабіногі» «Бранвен, дочка Лліра» (валл. “*Branwen ferch Llyr*”). Письменниця стала номінантом на премію «Найкращий роман 1972 року» від “*Mythopoeic Fantasy*” за літературу для дорослих, що присуджується у галузі літератури та за літературні дослідження Міфопоетичною спілкою, вручається авторам видатних робіт у галузі міфу, фентезі та наукових досліджень у цих галузях.

Третя книга «Пісня Ріаннон» вийшла друком у 1972 році, її сюжет переказує «Третю гілку Мабіногі» «Манавідан, син Лліра» (валл. “*Manwyddan fab Llyr*”), вона отримала премію “*Mythopoeic Fantasy*” за

літературу для дорослих, найкращий роман 1973 року.

Четверта частина тетралогії «Принц Аннвон» вийшла друком у 1974 році, вона переказує Першу «гілку» «Мабіногі» «Пуйлл, володар Диведа» (валл. *“Pwyll Pendefig Dyfed”*). Роман став номінантом на премію *“Mythopoeic Fantasy”* за літературу для дорослих за 1975 рік, та отримав Премію Locus – 1975 року, 20-е місце. Премія *“Locus”* – щорічний набір літературних премій журналу наукової фантастики та фентезі Locus, щомісячне видання в Окленді, Каліфорнія, США. Переможців конкурсу обирають читачі журналу.

Усі чотири романи були опубліковані в одному томі під назвою *“The Mabinogion Tetralogy”* у 2002 році, видавництвом *“Overlook Press”*. Чотири романи перекладені кількома європейськими мовами. Права на ці романи були викуплені Стіві Нікс, з надією вивести епопею на великий екран [Уолтон].

У галузі візуального мультиплікаційного кіно- та теле-мистецтва орієнтованого в більшості сюжетів на дитячу аудиторію, на ще радянському інформаційному просторі, у 1990 році в співпраці кіностудії «Союзмультфільм» за участю «Совінтерфесту» (СРСР) та «Метта Продакшнс-Лтд», ЕЙЧ-ТІ-ВІ ЕС-4-СІ (Великобританія) був знятий мультиплікаційний фільм «У пошуках Олуен» (режисер Валерій Угаров; Продюсер Луїза Джоунс; Автор сценарію Гвін Томас; Художник-постановник Ігор Олійников, Лев Євзович, Маргарет Джоунс; Композитор Володимир Мартинов; Оператор Майкл Саттон; Звукооператор Лоуренс Ахерн, Володимир Кутузов [Мультфільм]). Казка була скомпільована за мотивами «Мабіногіону», але до неї не увійшли матеріали з «колофоніваних» частин, сюжет торкається «артурівської» частини «Мабіногіону», розповідає про виконання принцом Уеллсу Кілухом складних завдань велетня Ізбададена, заради одруження з його донькою Олуен, при допомозі лицарів короля Артура. На фестивалі *“Annecy International Animation Film Festival”* цей мультиплікаційний фільм у 1991 році отримав

Приз як кращій телевізійний фільм.

Сумісний проект із співробітництва СРСР з Великобританією розпочатий мультфільмом «У пошуках Олуен» був завершений. І в 2003 році у Великобританії у виробництві “*Sianel 4 Cymru (S4C)*”, “*Cartwn Cymru, Arts Council of Wales*” був знятий уельський, художньо-анімований фільм “*Y Mabinogi*” (Жанр: мультфільм, пригоди, фентезі; Режисер: Дерек В. Хейес; Продюсер: Крістофер Грейс, Наомі Джонс; Сценарист: Мартін Ламб, Пенелопа Міддлбо; Композитор: Джон Кейл).

Смисловий переклад назви “*Y Mabinogi*” – «Інший світ», що походить від валлійської назви “*Pedair Cainc y Mabinogi*” («Чотири гілки «Мабіногі»), яку валлійці скорочують до “*Y Mabinogi*”. Оскільки сюжети «Мабіногіону» сповнені переміщень героїв між різними світами, «Мабіногі» – оповіді про інші світи. Особливість фільму складається з гри реальних акторів на початку фільму, які перетворюються в анімованих, після того як опинилися в світі «Мабіногі» включаються в міфічний сюжет у ролі міфічних героїв.

Сюжет міфів розгортається накладаючись на життєві обставини сучасних героїв. «Чотири гілки Мабіногі» розвиваються паралельно, послідовно роблячи кожного з перетворених героїв головним. Наприкінці фільму, повертаючись в реальний світ, анімовані знову стають реальними людьми, що отримали важливий досвід, який спонукає їх до життєвих рішень, до яких вони донедавна були не готові. Фільм має як валлійську так і англійську озвучку [Otherworld].

Як символ таємничості, магичності з’єднання світу профанного та магичного слово «Мабіногі» має місце у назві певних серій аніме-фільму «Дивацтва коханню не першкода» (2018) [Дивацтво].

За описом з сайту “*Mabinogi*” – онлайн-гра, випущена південнокорейською компанією Nexon розрахована на багато користувачів рольова онлайн-гра розроблена студією “*devCAT*”, однією з кількох груп розробників “*Nexon Inc*”. Гра виконана у стилі аніме. Тривимірна, з ефектом

ручного обведення краю текстур. Ігровий світ розвивається безперервно, шляхом випуску важливих патчів (називаються надалі «Покоління» і «частина»), за допомогою яких впроваджуються нові райони, нові навички, додаткові функції, такі як «вихованці», а також розвивається сюжет. Інтерфейс користувача простий і розроблений за подобою “*Microsoft Windows Taskbar*”. В даний час у “*Mabinogi*” можна безкоштовно грати 24 години на добу. Підписка відсутня, однак у грі передбачено можливість здійснення покупок за реальні гроші. “*Mabinogi*” доступна в Південній Кореї, Японії, Тайвані, Гонконгу, Китаї, Північній Америці, Новій Зеландії, Австралії, а з 2009 року – у Європі, Росії, Ізраїлі та Туреччині. Інформація концентрується на певних спеціалізованих електронних сайтах, на зразок: <http://mabinogistudy.com/index/home>.

Темі «Мабіногі» присвячено декілька Інтернет сайтів де представлена наукова та популярна інформація, персоналії про викладачів та дослідників, сконцентровані різного виду відомості з цього напрямку [Mabinogi Study].

В галузі філології видавалися праці з міфопоетики, символіки, структурності «Мабіногі». Зокрема, вийшло дослідження з проблем психології мистецтва «От Мабиногион к Психологии искусства. Избранные опыты на историко-культурные темы» [Кобрін]. Міранда Олдхаус-Грін видала збірку «Кельтские мифы. От короля Артура и Дейрдре до фейри и друидов: Мифы. Легенды. Эпос» [Олдхаус]. В жанрі «література для дітей» «Мабіногі» виступають джерелом для казкових історій.

2.3 «Мабіногі» у фокусі літературознавчої аналітики: загальна структура циклу, особливості композиції, сюжетики

Цикл «Мабіногі» складається з чотирьох повістей «Пуйлл, володар Діведа» (валл. “*Pwyll Pendefig Dyfed*”), «Бранвен, донька Лліра» (валл. “*Branwen ferch Llyr*”), «Манавідан, син Лліра» (валл. “*Manwyddan fab Llyr*”) та «Мат, син Матонві» (валл. “*Math fab Mathonwy*”), і вважається однією з найархаїчних літературних пам’яток Західної Європи. Вони були записані приблизно у XII сторіччі ймовірно з втрачених джерел, які, як вважається, були складені на основі оральних традицій. Базовими джерелами для вивчення, такими, що мають відносно повнотекстові варіанти повістей є «Біла Книга» (приблизно 1350 року), та «Червона Книга» (приблизно 1410 року).

Довгий час, до 1970-х років оповіді «Мабіногі» вважалися фрагментами втрачених циклів давніх кельтських оповідей, поки Джон К. Боллард висунув припущення про «Мабіногі» як цілісну та складно узгоджену тетралогію [Bollard]. Оскільки інтерпретація Дж. Болларда вважається фундаментальною для сучасної валлістики в контексті нашого аналізу особливостей структури, композиції та хронотопу «Чотирьох гілок Мабіногі» розглянемо її детальніше.

В опублікованій в 1975 році статті під назвою “*The Structure of the Four Branches of the Mabinogi*” в “*The transactions of the Honourable society of Cymmrodorion*” Дж.Боллард наголошує на новому баченні структури чотирьох гілок, називаючи їх «казками», закликає дослідників змінити свій ангажований власними концепціями погляд на новий. Насамперед, пропонується відмовитися від аристотелевого підходу пошуку початку, середини та кінця тексту «Мабіногі» при їх аналізі, як такий що «не працює» у середньовічних текстах. Автор зазначає, що в європейській літературі з XIII

сторіччя поширюється оповідний стиль, який характеризується переплетенням декількох тем на зразок ниток в тканині, або перетину ліній в кельтському візерунку.

Теми перетинаючись зникають та з'являються але постійно присутні в свідомості читача та автора. За типологією, перший тип переплетіння – стилістичний, другий – структурний, який дозволяє автору робити зіставлення та «пригадування» попередніх епізодів. При такому підході усі «Чотири гілки Мабіногі» виявляються пов'язані (переплетені) між собою.

Це твердження не зустрічає заперечень, бо про пов'язаність усіх чотирьох оповідань свідчать і одні й ті ж персонажі, що зустрічаються у багатьох частинах «Мабіногі» (Пуйлл, Ріаннон) просторові координати (палац Арберт, ритуальний пагорб Горседд), стиль життя.

Надалі автор звертає увагу на зручність розташування історій, що створює умови для запам'ятовування читачем епізодів з різних історій та їх порівняння завдяки розташованим в текстах коротким відсиланням до попередніх сюжетних частин, що й виступає прикладом плетіння.

Констатуючи єдність чотирьох гілок, Дж. Боллард визначає основу цієї єдності він вважає, що «Мабіногі» мають виховне, морально-етичне призначення, базуючись на трьох (чомусь «вільно») визначених автором суспільних темах: дружби; шлюбу; ворожнечі [Bollard 1974, p. 253].

Тобто, «Мабіногі» – є оповідь про розвиток чеснот валлійського суспільства? В загальній оцінці безумовно погоджуємося з автором щодо аксіологічної спрямованості більшості середньовічної літератури та «Мабіногі», зокрема. Спираючись на висновки ми, маючи певні роздуми щодо системності виділення та розгляду системоутворюючих чинників «Мабіногіону», викладемо їх пізніше.

Повертаючись до суспільних засад систематизації «Мабіногі» за Дж. Боллардом, зупинимося на темі «дружби», якій, під різними кутами розгляду приділено увагу в усіх частинах тетралогії. У першій оповіді це

опис дружби та посилання на неї в четвертій «гілці», яка пов'язувала Пуйлла та Арауна. Дружби, яка була заснована на визнанні Пуйллом своїх помилок та узятих на себе обов'язках. Їх дружба втілювалась, за описом, у взаємних дарунках. Дж. Боллард вважає, що у четвертій частині циклу «араунів дар» свиней для Придері, що успадкував дружбу Пуйлла, виявився фатальним, це відкриття повинно, за задумом дослідника, заохочувати читачів до роздумів відносно хиткості межі Добра та Зла.

Дружба між Матом і Придері (IV частина «Мабіногі», далі в тексті тільки номер. *авт.*) виявляється не в змозі відвернути необхідність смертельного двобою між друзями, Мат вбиває Придері, жалкуючи про це. На думку Дж. Болларда [Bollard 1974, p. 256] смертний бій між друзями став можливим через обов'язок підтримки однокровця, яким для Мата був його племінник Гвідіон, незважаючи на образу, яку «кровник» наніс другу Придері. Цей епізод, на думку Дж. Болларда свідчить про силу традицій, вимоги яких виявляються вище почуття справедливості.

Дружба Брендігена Врана та Матолха у другій «гілці», яку Брендіген намагається врятувати надмірними дарами також не витримує впливу «партії» образи та самолюбства», що завершується загибеллю майже всього ірландського населення.

Дружба між Придері та Манавіданом долає багато випробувань у третій оповіді «Мабіногі», навіть здається втраченою після зникнення Придері та Ріаннон, яка встигла звинуватити Манавідана у бездіяльності щодо порятунку друга. Але, досвідченість у справах магії, неговірка розсудливість Манавідана дозволила повернути викрадених друзів та зняти чари з місцевості Діведа, створюючи можливість без розлогих коментарів про дійсні почуття та розмисли Манавідана познайомити читача з непоказною, але вірною формою дружби.

Переходячи до аналізу наступної суспільної «скрепи» «Мабіногі» за роздумом Дж. Болларда, – шлюбу, автор починає з визначення неналежно

розглянутої до нього впливовості жінки в сюжеті «Мабіногі», яка, фактично, на його думку, є доволі високою.

Перша «гілка» загалом виступає як розлога розповідь про відносини Пуїлла та Ріаннон. Загалом відзначається, що «взаємозалежність багатьох епізодів ускладнює обговорення будь якої одної теми» [Bollard 1974, p. 263] така заява викликає питання «чому?», чи не є це свідченням надто абстрактного («вільного» за власним висловом автора [Bollard 1974, p. 253] обранням засад валлійської соціальності?

Шлюбні стосунки присутні у кожній з частин «Мабіногі». Але шлюб Ріаннон та Манавідана значно зміцнює узи дружби у третій «гілці» між Манавіданом та Прідері. Протилежним чином, шлюб між Бранвен та Матолхом у другій «гілці», викликає ворожнечу між островами. Шлюбним відносинам Ріаннон та Пуїлла приділяється більша частина першої «гілки», та змістовна частина сюжету четвертої «гілки».

Мотив «обмовленої дружини» (Ріаннон та Бранвен) проявляється у першій та другій гілці. Дружини у першій частині оповідей приносять дари підданам, у другій – мають від підданих засудження та знущання. У першій гілці показані складні відносини Ріаннон та шістьох няньок, які не виконавши свої обов'язки, безвинно звинуватили господиню. Але навіть після виправдання Ріаннон, няньки не понесли ніякої кари, що є доволі не послідовним в порівнянні із мстивістю ірландців у повісті про Бранвен.

У одруженнях Бранвен (II) та Ріаннон (із Манавіданом (III)) шлюб спочатку розглядається як соціально-політичний акт, рішення про одруження приймається без посилянь на глибокі взаємні почуття. Тема шлюбу, для Дж. Болларда, має очевидний зв'язок з темою ворожнечі, що ілюструється шлюбом Мата та Гевін (IV частина) як форма моральної та суспільної компенсації за згвалтування Гілвайтві.

Шлюб Пуїлла та Ріаннон запускає процес ворожості радників Пуїлла по відношенню до Ріаннон (I), страждання Прідері його близьких та друзів

(III); шлюб Бранвен та Матолха — війну між Англією та Ірландією (II), війна між Матом та Придері сприяла зґвалтуванню та заміжжю Гевін, приниженню Гвідона та Гілвайтві, започаткуванню історії життя Ллеу, невірності його дружини Блодейведд, та її намагання вбити Ллеу за допомогою коханця Грону. На нашу думку більшість наслідків не є прямо вихідними від цитованих причин, але на думку Дж. Болларда вони утворюють вище означені переплетення сюжету.

Тема ворожнечі є «багато в чому найголовнішою» [Bollard 1974, p.268] в «Мабіногі» з якою пов'язані інші теми. Епізод першої зустрічі Пуйлла та Арауна (I), через вчинок Пуйлла по відношенню до Арауна повинен був завершитися ворожістю, але визнання провини Пуйллом та готовність до послуги заради вибачення Арауном дає приклад трансформації образу на дружбу, хоч фактично, результатом – став двобій та загибель Хавгана. З тексту залишається не зрозумілим, чому це вбивство фактично виправдовується, бо говориться лише, що Пуйлл об'єднав два королівства.

Поєдинку Придері та Хагвана передуює вербальне формулювання готовності вирішення конфлікту в двобої без марних жертв серед підлеглих та друзів (I), що зближає та одночасно відрізняє цю битву з поєдинком Мата та Придері (III). При схожих вербальних формулах проголошених перед двобоєм, вбивши Хавгана Пуйлл залишається не засуджуваним (I). За вбивство друга Придері – Мат карає Гвідона, за магічну допомогу собі під час двобою, що позбавило друга шансу вижити (III) [Bollard 1974, p. 270].

В «Мабіногі» пов'язаною з ворожістю виступає тема помсти. Але у прикладах видно, що інколи помста повністю ігнорується (Ріаннон та няньки), відстрочується (помсти Гваула I, IV), є потішною з «вішанням» миші Манавіданом (III). Приведені і засоби припинення ворожості: вже згадуваний спосіб Пуйлла (I), через насилля (Гваул), який як бачимо є не надійним, відстроченої дії.

Дж. Боллард розглядає характеристику Евніссієна, як поширений у

середньовічній літературі персонаж, що виступає джерелом непотрібних неприємностей. Крім того, дослідник бачить в Евніссієні чутливу натуру, що крім провокування конфліктів через ігнорування його прав, двічі рятує своїх родичів: коли вбиває схованих в мішках воїнів та коли ціною власного життя руйнує котел, який відроджував мертвих ірландців.

Автор доходить висновку, що «Мабіногі» являють собою складну, переплетену структуру, узгодженість якої свідчить про те, що збірка чотирьох «Мабіногі», принаймні на останній стадії, є продуктом єдиного розуму (автора) [Bollard 1974, p. 276]. Автор «Мабіногі», складає особливий світ суспільства з простим кодексом поведінки, створюючи змістовну повчальну казку.

Як свідчить сайт присвячений вивченню «Мабіногі», Джон Боллард «крім своєї новаторської роботи «Мабіногі» в 1970-х роках, опублікував свій власний переклад «Мабіногі»: «Мабіногі», легенда та пейзаж Уельсу (Лландісул, Уельс: *Gomer Press*, 2006). Також він опублікував томи всіх інших середньовічних валлійських прозових казок та пов'язаних із ними творів» [Bollard].

Вшановуючи доробок доктора Джона К. Болларда, аналізуючи його підхід до розгляду «Мабіногі» стає більш усвідомленим тенденція що стверджує те, що однобічний аналіз літературного тексту – не продуктивний, він не може досягти адекватності своєму об'єкту. Виключно літературознавчий, або лише лінгвістичний аналіз літературного тексту виявляється доцільним лише у доведенні спеціалізованих положень, тим більше складного компаративного аналізу потребує складний компаративний текст.

Розглядаючи поетику та семантику «Мабіногі» ми стикаємося з присутністю богів, міфічних персонажів і чаклунів, що вільно переміщуючись між світами, десятиріччями зберігають життя у відтятій голові (бо нога боліла) (II), при цьому завзято граючи людські ролі,

створюючи гротескні з божого рівня ситуації, на кожній сторінці тексту по три рази говорячи на різні лади «Господи помилуй», «Божою милістю», «заради Бога» і т. і. Демонструючи, то куртуазний, то варварський стиль мовлення. Все це наводить на думку, що «Мабіногі» – приймаючи, до уваги старання їх багатьох «редакторів», унікальне багатошарове явище одночасно в галузі міфології, літератури, мистецтва, психології, ... культури загалом. Культури в філософському сенсі, як наслідку освоєння та створення людського життєвого простору, «другої природи». «Мабіногі» є унікальним артефактом на якому ще помітні впливи різних світів та різних епох.

Викликає подив та захоплення «прозорість» їх шарів. Тому, цілком правим є шановний Дж. Боллард, закликаючи до розгляду унікального унікальними засобами, але на відміну від 1970-х років, 20-ті роки ХХІ століття закликає до виходу за межі навіть унікального лінгвістичного аналізу, залучаючи методи інших форм знання.

Повноту літературознавчої та міжпредметної аналітики забезпечує системність підходу, яка не абсолютизується у якості «панацеї», представляючи лише інструмент (модель) для літературознавчого аналізу в дотичності якого до міфічного змісту «Мабіногі» є корисним потенціал напрацьовань «Міфологічної школи» в літературознавстві, що закладається в ХІХ ст. в роботах Ф. Шеллінга та німецьких романтиків, які виходили з універсальності міфу – першооснови існування/розвитку мистецтва і культури.

Концептуальний, когнітивістський підхід у вивченні художнього твору розкриває своє базове поняття «концепту» (з лат. – «зачаття»). Конвенційність «концепту» розкриває умови виникнення і забезпечення розвитку первинного сенсу творення тексту.

Знову ж, «художній зміст не може бути вичерпаний будь-яким одиничним трактуванням твору. Процес осягнення сенсу видатних художніх творінь безконечний...» [Хализев 2004, с.304]. У випадку з архаїчно-міфічним

текстом, дослідник опиняється у Космосі, усвідомлюючи «атомарність» власної інтерпретації свідомо космічного. Так фундатори «міфологічної школи» Яків та Вільгельм Грімм (1835) дійшли до загального конструкту міфу у формі втілення колективної, несвідомої душі.

Поняття «зміст твору» все ще чекає від науковців свого узгодження, але логічно, що ідейно смислова основа літературного твору утримує в собі категорії «теми», «персонажів» і т. і. У семантичну цілісність входять категорії «людина», «час», «простір» та ін., але парадокс в тому, що виділення цих предметно аналізованих частин виглядає надто «творчим», не виразно межуючи літературознавство-науку та літературознавство-мистецтво. В умовах відсутності загальної змістовно узгодженої термінології виникає необхідність створення власної, локальної орієнтованої на літературознавчий аналізу «Мабіногі» методології. Найбільш доцільним виглядає системно-функціональний підхід.

Визнаючи «Чотири гілки Мабіногі» системою, а це знаходить своє виправдання у плинності «життєвих» історій певних персонажів як наприклад Перігрі, який народжується в сюжеті «Першої гілки «Мабіногі», приймає участь в поході проти ірландців у другій «гілці», протистоїть успадкованій від батька з матір'ю помсті у третій «гілці», та гине в бою від руки друга в четвертій «гілці» «Мабіногі». Тобто, якщо «Мабіногі» – система, виникає можливість використання системно-функціонального підходу, по-перше, для визначення явища, по-друге, для дослідження його структурних особливостей.

За законами жанру, «Мабіногі» як системна якість, повинні мати зв'язок з системою вищого рівня, в яку самі «Мабіногі» входять як підрядна складова. Ця, надсистема по відношенню до «Мабіногі», приймаючи до уваги її «діючих осіб та виконавців» та специфіку їх взаємодії, є – міф, але не міф в класичному вигляді, а міф ідеологічно та літературно редактований. Тим не менш, це міф, як частина культури та форма усупільнення міфічного рівня

свідомості (Див. Додаток Б).

Наступна системно-функціональна складова «Мабіногі», що потребує свого визначення – основна суспільна потреба (корисна функція), яка спонукала до упередження, появи системи «Мабіногі». Таким чином, постає питання «концепту». Сьогодні, за віддаленістю в часі від початків побутування в усній формі та акту кодифікації традиції «Мабіногі», ми не можемо адекватно визначити її мету, але ми можемо визначити наше розуміння призначення створення цього циклу міфів.

Спираючись на те, що міф, є формою втілення суспільної свідомості, призначення кельто-валлійської міфічної системи «Мабіногі» в транслюванні міфічного (ментального) стану суспільної свідомості, як «культурного коду» інтерпретації закладеної в міфі інформації.

Структурно міфічний цикл – «Мабіногі» складається з «чотирьох гілок» міфічних текстів: ... що мають сюжет, персонажів, концепцію, хронотоп. Усі чотири тексти мають загальну концептуальну основу, їх об'єднує присутність «зв'язкових» персонажів, динамічний розвиток яких проявлений у їх різнорівневих взаємодіях.

Наступна складова частина системи «Мабіногі» зовнішньо-формальна. Означений цикл міфічних оповідей з виникнення та до його запису (кодифікації) представляється у взаємозв'язку усної, писемної, літературної, ілюстративно-мистецької та тепер вже й електронній формі.

Таким чином, послідовно об'єднуючи системну якість предмету дослідження, ми можемо попередньо констатувати: «Мабіногі» – збірка літературно оброблених міфічних оповідань покликана транслювати стан міфічної кельто-валлійської суспільної свідомості для адекватної змістовної інтерпретації тексту чотирьох гілок, об'єднаних єдиною концепцією, сюжетом та «олюдненими» персонажами, що розвиваються, представлені в усній, письмовій та електронній формі.

Приймаючи до уваги напрацювання попередників не можемо обійти

увагою потенціал аристотелевого аналізу «Мабіногі» як літературного твору, що передбачає виділення таких структурних складових тексту як зав'язка, розвиток, кульмінація і розв'язка. Але, визначення, наприклад, зачину як інших складових в циклі є проблематичним, до 1970 року навіть була поширена думка що «Мабіногі» є уривком/ками більшого за об'ємом, але втраченого циклу оповідань.

Так Перша «гілка» починається з бажання короля Діведа Пуїлла їхати на полювання, при цьому, нічого до цього бажання про короля невідомо. Треба зробити наголос, не відомо саме нам, але, ймовірно, було відомо слухачам раніше, тому й не потребувало додаткової інформації. Тим не менш, відома фрагментарна інформація, що практично всі персонажі «Мабіногі» – надприродні істоти. Це, на нашу думку, дещо коректує відношення до подій та реакцій персонажів, все що відбувається, в цьому «Мабіногі» Кабукі (яп. театр) набуває ще глибшого смислу, який корелює з спеціалізацією богів які театралізують моделі суспільного розвитку. Інакше в цих постановках можна було обійтися і без богів. Цього, міфологічного акценту не вистачає в інтерпретаціях Дж. Болларда, і загалом причинно-наслідкові зв'язки не завжди логічні, для прикладу, не є самоочевидним що шлюб Бранавен є причиною війни, більш логічною причиною є слабкість Малоха перед провокаціями реваншу за образу, та приниження невинної дружини.

Але, навіть як що більший цикл втрачено, або ще не виявлено, систематизувати «Мабіногі» можливо залучаючи життєвий шлях персонажу, який від народження до смерті «зшиває» всі чотири тексти, мова про Придері. Разом із тим, доцільним бачиться і «погілковий» структурно-фабульний аналіз текстів, що дає бачення навіть умовну структуру гілок (див. Додатки Б–Д).

Проведений структурно-фабульний аналіз дозволяє визначити розгортання сюжету «Мабіногі» лінійним (Придері, Ллеу) та циклічним (Ріаннон) чином. Інші властивості дозволяють виділити прості і комбіновані

– переплетені (Дж. Боллард) завершені сюжети. Якщо стилістиці друїдизму персонажів розглядати як аналогії «пагонів», то кожна з чотирьох гілок має певну кількість завершених та прониклих в переплетення наступних гілок пагонів. Для прикладу, найбільш довгим, вплетеним в усі чотири «гілки» виявляється пагін Придері, прониклим в три гілки є пагон Ріаннон, три «гілки» з'єднує неперсоніфікований «шум» який в першій повісті навіть намагаються побачити.

РОЗДІЛ 3

«МАБІНОГІ» ЯК ЛІТЕРАТУРНА ПАМ'ЯТКА ВИСОКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ І ДЖЕРЕЛО КЕЛЬТО-ВАЛЛІЙСЬКОЇ РЕСУРСНОЇ СВІДОМОСТІ

3.1 Середньовічна картина світу і світоглядні «нашарування» у «Мабіногі»

«Середньовіччя» – доволі абстрактний та доволі міфологізований хронологічний період в історії європейського світу. В пострадянському просторі «Середньовіччя», звично трактується як суспільно-економічна формація, що характеризується феодальним укладом економіки та «кріпацтвом», яке є формою часткової залежності від господаря, на противагу рабству — повній особистій залежності людини від господаря та капіталізму, який базується на особистій свободі, і економічному примусі до продажу роботодавцю своєї робочої сили. Порівнюючи наукові уявлення та реальні механізми суспільної взаємодії в сучасному суспільстві мають місце деякі адаптовані форми феодальних відношень. Навіть науково обговорюється зміст суспільнознавчого поняття «Нове Середньовіччя» (М. Бердяєв, У. Еко, Дятлов) [Дятлов 2013], яке характеризує сучасний стан суспільних відносин і базуються на «розчаруванні гуманістичним звеличанням сили людини, її здатності скорити світ, стати вище за Бога», тому інтерпретація середньовічної картини світу у «Мабіногі» в нашій роботі покликана слугувати теоретичною базою не тільки розкриттю філологічних питань, а й сприяти розумінню, оптимізації сучасних особистих та суспільних процесів.

Нові погляди на проблеми медієвістики додатково актуалізуються міфологізованістю середньовічного періоду. За оцінками спеціалістів

(А. Гуревич) ця міфологізованість Середньовіччя значно переважає його виважені оцінки: одночасно означений період є символом відсталості, нецивілізованості та клерикалізму та втіленням романтизму, лицарства та куртуазії.

За поглядами Ж. Ле Гофа, XIII сторіччя в Західній Європі було часом «прориву» в писемності «живого слова», яке лунало на міських площах, але слова, що пройшло стилізацію крізь призму дидактичної моралізації [Гуревич 1990, с. 66]. В епічних пам'ятках отримували нове життя мотиви старих переказів втілюючи етику та уявлення християнства та лицарства. Таке «перелицьовування» старого на новий лад відбувалося на фоні постійної боротьби з язичництвом та двовір'ям на протязі всього Середньовіччя. Християнізація в реальності не була такою тріумфальною як її описують у житіях святих. Церкві приходилося рахуватися з поганськими традиціями, Папа Григорій I (6–7 ст.) рекомендує архієпископу Кентерберійському Меллітусу обережність у наверненні англійців до Церкви, не намагатися одним ударом покінчити з язичництвом. Рекомендувалося не руйнувати язичницькі капища, а оприскувати їх святою водою та ставити на них християнські святині, всіляко уникати конфлікту двох релігій. Але форсована християнізація стійко асоціювалася у вільного населення із феодалізацією, язичництво – із традиціями народної свободи та незалежності. Боротьба проти язичництва, таким чином, була складовою частиною процесу феодалного підкорення населення та підґрунтям єдності Церкви та держави [Гуревич 1990, с. 44–45].

Розглянута під цим кутом історія кельтської культури, її «застиглості» на рівні військової демократії та племінного поділу, ігнорування закономірної необхідності об'єднання у державу навіть при загрозі загибелі, почасти пояснює ту рішучість залишити все «як було».

Хрестителі від бога та держави у різних капітуляріях засуджували

народні «розбещені» пісні, «непристойні» любовні вирази та поведінку, ігри скоморохів, інші вияви язичницької культури. Але, то були зовсім не пережитки чи дурні звички, то було втілення системи світоглядних уявлень, навичок мислення незалежного від якогось божества. Тому, самі по собі сплюндрування старих святилищ, заміна язичницьких свят на церковні, не гарантували відмову від традиційних уявлень про світобудову та сили, які її забезпечують. Тому з боку Церкви відбувалася постійна діяльність по трансформації «рідних» богів на святих християнської церкви, або по витісненню їх на периферію суспільної свідомості, позбавлення сили та впливу, перетворенню їхньої сили на «нечисту».

Наша увага до проявів анти-поганства у змісті «Мабіногі» дещо урізноманітнить традиційні філологічні та історично-філософські огляди цього джерела кельтсько-валлійської свідомості. В цьому сенсі, подання давніх богів як людей з надмірними можливостями, їх лицарський стан (привілейованість), може свідчити про проміжний етап ідеологічної редукції давніх вірувань, що уважливіше саме «Мабіногі» як джерело, в якому язичницька божественність все ще явно прослідковується.

Підступаючи до хронотопного аналізу «гілок» Магіногі конкретизуємо розуміння міфічного простору, як форми міфічної свідомості, що позначає частину соціального простору, параметри якого фіксують спрямованість, глибину і поширеність діяльності міфічних суб'єктів, спрямовану на осягнення міфічного світу, в реальності існування носії міфічної свідомості переконані, долучаються до нього завдяки дотриманню певних норм буттєвості. Сама природа є джерелом послідовно повторюваних процесів, сприйняття яких, лягло в основу розвитку міфічної темпоральної свідомості як усвідомленого переживання тривалості та змінності міфічного буття, суб'єктивного образу об'єктивного світу, яке відбувається в процесі міфотворчої діяльності.

Будучі дещо обмеженими рамками магістерського дослідження при

аналізі специфіки поетики, хронотопу та аксіологічної семантики «Мабіногі» ми сконцентруємо нашу увагу на умовно провідній сюжетній лінії Пуйлла, Ріаннон та Придері, яка пов'язує усі чотири «гілки» в єдиний цикл.

Керуючись принципом історизму почнемо з аналізу міфологічного змісту «Мабіногі». Вище, спираючись на думки авторитетних медієвістів, Жака Ле Гофа, Ж.-К. Шмитта [Гуревич 1990, с. 66], ми зазначали синхронію вписання «Мабіногі» до «Білої...» та «Червоної Книги...» і «піднесення» християнського письменництва за рахунок коректування дохристиянських міфів. Особливу роль у цьому піднесенні приділяють літературній активності на Півночі Європи, де відставання християнізації від темпів європейського суспільного та культурного розвитку «законсервувало» архаїчні традиції духовного життя. Ця обставина, також може пояснювати ті «недогляди» писарців-цистеріанців, які сприяли можливості розглянути міфічне підґрунтя «Мабіногі».

Міфічна свідомість, як і будь-яка форма свідомості – явище всеохопне, але її специфічним чином вирізняє принцип кровної родинності, взаємозв'язку всього живого в світі, другою особливістю є панвіталізм, у міфічному світі нема місця смерті. Взаємозв'язок зобов'язує людину до постійної уважності до найдрібніших подій у процесі її взаємодії-спілкуванні задля її життєвої ефективності. Тому для носія міфічного світогляду будь яка подія має значення.

Перша частина-гілка «Мабіногі» починається з розповіді про намір правителя Диведу (історичного королівства на південному заході Уеллсу), напівміфічного короля Пуйлла, який знаходиться в своєму палаці Арберті, полювати в (історичному) лісі, що розташовувався на північ від його палацу. Назва лісу – Діарві, можливо, походить від слова «непрохідний» (*diarfordd*), ця реальність базується на конкретних і сьогодні, окрім лісу(!) хронотопах. До речі, в міфологічному просторі валлійців Дивед – місцина межкування світів.

Почавши на світанку полювання, Пуйлл активізує «хронотоп дороги», яка починається в реальному людському світі і розчиняється в інфернальному лісі. Втративши зв'язок із своїми супутниками, скачучи за зграєю своїх собак Пуйлл опиняється у гущавині непрохідного лісу, орієнтуючись на слух на галявині в опозиції власній зграї, знаходить інфернальну зграю білих собак з червоними очима та вухами, які та вбили оленя.

Тобто, у оповіді ми маємо історичні королівство, палац та ліс, але присутність міфічного персонажа Пуйлла, що «накладається» на реальний світ, змінює однозначність реальності на бінарну опозицію реального та міфічного. В оповіді Пуйлл є реальний правитель, при цьому валлійському слухачеві було відомо, що Пуйлл – автохтон, за іншою версією, онук першого короля Диведа Агріколи Довгорукого (жив у V ст.), але, достеменно він могутній чарівник, пов'язаний з потойбіччям, світом мертвих Аннуін.

«Непрохідний» ліс має архетипові риси, як і ранок – символ межі між цариною мороку та світла, знаходження своєї та потойбічної зграї хортів, що в лімінальній точці принесли в жертву оленя. Подальший контакт Пуйлла з жертвним оленем-медіатором через власну зграю завершує його перехід в потойбіччя. Усі ці дії виступають прелюдією до появи Арауна – одного з володарів царства мертвих у валлійській міфології. За валлійськими уявленнями наслідком перебування живої людини в царстві мертвих, при успішності виконання певних дій, є отримання людиною особливих знань та якостей.

Зустріч з Арауном відбулася завдяки біфуркації Пуйлла, тому діалог між ними виглядає як ритуальна взаємодія, що й пояснює надпоступливість Пуйла, він розуміє де він і хто перед ним. Перифразовуючи, сутність їх домовленості в тому, що Пуйлл сторонній, тому може «вбити» іншого володаря потойбічного світу Хагвана, бо Араун вбити його не може. Битва Арауна та Хавгана є ритуальною та циклічною, сезонною перемогою літа над

зимою, що відбувається 1 травня у Белтейн, коли межі між світами тонкішають.

Проходячи річне випробування, перебуваючи увесь час в подібі Арауна, і маючи формальний дозвіл, Пуїлл стримано поводить з його дружиною, впродовж року не зазіхаючи на статеву близькість з нею, хоч і відчуває до неї приязнь. В цьому епізоді ми можемо розділити архаїчну та новітню форму поведінки Пуїлла.

«Ділитися» жінкою, є нормою налагодження стосунків в традиційному суспільстві, ігнорування цього «дару» сприймається як противага «братанню». За юнгіанською теорією, Пуїлл не завершив поєднання своєї самості, не отримав ініціацію від правительки потойбіччя. Не прийнявши свою «аніму», не впорався із своєю бінарністю.

Тим не менш, Араун та його дружина схвально оцінюють поведінку Пуїлла, що й видає моралізаторську зміну сюжету, властиву становому суспільству із сформованим цінуванням приватної власності (Ф.Енгельс).

В цьому місці відзначимо становий характер «Мабіногі», як ще одну специфічну рису цього циклу. Такого висновку ми доходимо спираючись, по-перше, на якісний склад персонажів, більшість яких королівської крові та наближені підлеглі; по-друге, на куртуазний стиль мови дійових осіб; по-третє, на високу вартість виготовлення книги у Середньовіччі. «Біла книга Ріддерха», для прикладу, однозначно була предметом розкоші, яку більшість собі дозволити не могла. В зв'язку з чим, християнське «перелицьовування» язичницьких богів на людей, та щире наповнення їх мови звертаннями до бога у виразах християнського лексикону дозволяє достатньо впевнено сепарувати «осад» християнського світосприйняття.

Але, виконання Пуїллом умови Арауна, робить його недосконало, та все ж ініційованим, що має дружні стосунки з володарем Аннуїна. Саме ініційованість дає змогу Пуїллу претендувати на шлюб з Ріаннон (Рігантоною) – давньою кельтською богинею кінського культу та родючості.

Їх зустріч відбувається на пагорбі, що виступає хронотопом горизонтального та вертикального сходження міфічного простору і часу. Ритуал зустрічі полягає у троекратному намаганні наздогнати Ріаннон, її безуспішність триває доки Пуйлл, переконавшись у безплідності намагань наздогнати Ріаннон, прохає її зупинитись. У епізоді їх домовленості одружитися через рік і один день, ми стикаємося з включенням в міфічне буттєвого, ця міра (рік і день) є традиційним строком виконання обіцянок у валлійському праві.

Недолуга обіцянка дана Пуйллом чародію Гваулу на шлюбному бенкеті, відстрочує шлюб Пуйлла та Ріаннон, та викликає необхідність контрадикторності у відношенні до Гваула, примушуючи його до зобов'язання не мститися і не претендувати на Ріаннон. Ця ситуація, спланована Ріаннон, дає розуміння норм інфернального світу, на буттєвому рівні створила повчальні віддалені наслідки, усвідомлення того, що навіть добре спланована кривда обов'язково примножено повертається. Цей епізод є зав'язкою для сюжету «Третьої гілки Мабіногі», присвяченої, відповідно, контрадикторній помсті за приниження Гваула нащадку Пуйлла та Ріаннон – Придері та його оточенню, скоєної родичем Гваула могутнім чаклуном Ллойдом.

Треба приділити увагу засобу схиляння Гваула до невивідних для себе зобов'язань, це зовнішньо звичайна торбинка, але така що «згортає» час та простір, – її неможливо наповнити. Це відомий аналог казкових скатертини, казана, мішка, які утримують в собі багато важливих речей. Такі властивості вважаються похідними для легенд про Чашу Граалю. Але, ця сама торбина в свідомості валлійця є нескінченним джерелом харчування для душ померлих у загробному світі. Стає зрозумілим, чому Гваул стає таким зговірливим опинившись в середині торбини, і, це навряд тільки тому, що його побили як «барсука в мішку». Можна припустити невідомість достеменного значення торбини для християнина-переписувача тексту, та акт його міфотворчості у логічній доробці сюжету.

Хронотопи «замку» та «бенкету» суміщаються в «Мабіногі» підкреслюючи середньовічні станові сенсожиттєві цінності. Це стає очевидним коли стає відомим, що замків у протоваллійських володарів не було, не було навіть постійних палаців, бо володар постійно рухався збираючи полюддя. Були кілька королівських «дворів», які були розташовані віддалено один від одного. Будувалися вони з деревини і конструктивно були схожі на великі гуцульські хати-гражди: прямокутником розташовувалися криті приміщення, які виходили у залу/двір посередині, посеред зали були встановлені стовпи, на які, у разі негоди та взимку встановлювався дах. Увесь цей комплекс оточувала огорожа. Тобто, ми стикаємося зовсім не з європейським палацем/замком, що робить світ валлійського володаря значно ближчим до природи між володаря на континенті.

Поведінка підлеглих Пуйлла, які втручаються в особисте життя володаря, піклуючись про його бездітність через три роки від початку його сімейного життя є нормою родового, тим більш, міфічного суспільства. Доволі неоднозначною, при цьому, виглядає завуальована претензія до богині родючості. Але пам'ятаючи про відмову Пуйлла від *аніми* з'являються деякі неочевидні висновки.

З неясної нам причини через рік (обіцянка?) Ріаннон народжує хлопчика, якого у першу ж ніч (близькість природи) невідома природна сила «Страшний Шум» передає на виховання, разом з його побратимом – лошам, на виховання до родини правителя Тейрніона Туріфа Вліанта на південному-сході Уеллсу, який міфогеографічно співвідноситься з багатством та благополуччям. Шестирічне виховання представника потойбіччя в землі людей сповнене міфічного та буттєвого символізму, відповідає традиції демократичного виховання дітей знатних кельтських родин, та навершенню напівбога до людськості.

Тим часом, Ріаннон спокутує провину, яку не робила. Няньки приставлені для нагляду за немовлям в першу ж ніч поснули та загубили

дитину володаря, щоб позбутися покарання – обмовляють господиню вимажуючи її кров'ю цуценя, та звинувачують у тому, що вона з'їла своє дитя.

Ріанон у покарання щоденно шість років кається та виконує роль коня возячи на спині звичайних людей від воріт міста до палацу. В чому дійсно завинила Ріаннон не зрозуміло, але на те що провина була вказує те, що навіть коли Тейрніон повертає живого сина Ріаннон матері про покарання неправдивих служниць і мови не йшло. Коли мати впізнала свого сина вона за традицією дала йому справжнє ім'я – Придері (значення – звільнив від тривоги).

Придері в валлійському фольклорі є володарем підземного світу та бінарний друг/ворог роду валлійських героїв Мата, Гвідіона та Ллеу, який буде брати участь у помсті ірландцям за скривдження Бранавен у сюжеті Другої «гілки»; поряд з матір'ю Ріаннон, переживатиме помсту за скривдження Гваула у третій гілці, і буде вбитий у четвертій гілці у двобої його другом Матом, завершивши свій шлях у людській подобі.

Таким чином, проводячи філологічний, міфологічний, семіологічний культурознавчий та історичний аналіз тексту та змісту Магіног ми зазначаємо присутність в ній архаїчного міфологічного «ядра» культурних моделей, що пов'язує збірку з кельтською культурою індоєвропейського кореня. Ядро «капсульоване» та прив'язане з валлійською географічно конкретикою, що має прослідкований міфологізований сакральний підтекст, наступне нашарування може бути характеризоване як християнське «просвітницьке», яке переслідувало мету залишивши місцевий впізнаваний колорит християнізувати, в сенсі: неочевидні наслідки доповнити логічними причинами, «затушувати» язичницьке минуле територій та персонажів, останнім надані образи середньовічних рицарських романів та куртуазних відносин. Результатом сукупної діяльності часу, дій із зацікавленого та творчого редагування «Мабіногі» представляються літературно обробленими чарівними валлійськими казками.

3.2 Особливості кельто-валлійської ресурсної свідомості та інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості

Аналіз ресурсної свідомості, проблематизує категоріальний підхід виходячи за межі науки, рефлексує моделі синкретичного, міфологічного, релігійного та інших форм мислення та свідомості, максимально підступаючи до традиційного «буттєвого» стилю мислення, що утримує засоби виходу до ресурсно-життєвого потенціалу валлійської культури.

Конкретизуючи поняття «ресурсний потенціал» – ми визначаємо як джерело, сукупність резервів, які за певних умов можливо використовувати у реалізації певної мети. За своїм призначенням складові «потенціалу» можуть бути розподілені на три взаємопов'язані групи: а) джерело; б) накопичення; в) умови реалізації, що робить важливим тріадну взаємодію витоків, засобів та умов їх вивільнення та спрямування на отримання певного практичного результату. Під «певним» практичним результатом ми розуміємо тернарне слідство – зміну якості життя людини та суспільства.

У основі тріадної взаємодії як й в основі тернарних наслідків, бачиться усвідомлення, відчуття невичерпності можливостей реалізації людського потенціалу. Саме «усвідомлення» та «почуття», які втрачають свою винятковість у «переживанні», на нашу думку, є умовою практичної реалізації потенціалу.

Відповідно до особливостей кельто-валлійської ресурсної свідомості тріадна взаємодія витоків валлійської культурної ідентичності, зокрема закладених у «Мабіногі», формулюється як набір базових житєвих принципів, які сюжетно розгортаються у діалектичній взаємодії умов їх реалізації, а саме: компактного проживання, спілкування на рідній мові, знаходження у культурному середовищі, контекстуальної включеності і як наслідок створює умови для отримання загально культурних та ментальних

«кодів» складання валлійської ідентичності.

Розглядаючи «Мабіногі» як культурно-дидактичну систему побудовану за принципами проблемного підходу (з моделюванням проблемних «переплетених» ситуацій, неоднозначністю висновків щодо їх вирішення та ін.) дає змогу на основі аналізу текстів, приймаючи до уваги особливості міфічного світогляду «Мабіногі», виділити три соціально важливі системні якості, навколо яких складається розуміння «валлійськості», це динамічні категорії: вірність – зрада (1); родинність – безрідність (2); справедливість – кривда (3), які активно взаємодіють в текстах Мабіног як у парних, тріадних та в інших сполученнях. Зокрема, категоріальна пара «вірність – зрада» (1) надає підґрунтя для протиставлення якостей як володарів Пуйлла та Арауна так і подружніх пар Пуйлла та Ріаннон, Бранвен та Матолха, але складнощі героїв у прийнятті життєвих «викликів» та відповідних реакцій не створює праведних героїв. Пуйлл, виконуючи задум Ріаннон, обманює Гваула, не виходячи з смислового поля першої пари категорій, опиняється в полі третьої пари категорій (1, 3). Бранвен погоджуючись на принесення свого особистого життя в жертву суспільно-політичним інтересам — провокує війну (1, 2, 3). Евніссіен будучи егоїстичним і конфліктним віддає своє життя заради перемоги родичів (1, 2, 3). Таким чином, динамічність сюжету підтримується неоднозначністю моральної оцінки кожного епізоду, «гілки» чи життя героя. Одночасно, ймовірно, суб'єктивно усі щирі оцінки читача є справедливими на час їх винесення. «Мабіногі» виступають одночасно і проєктивним тестом і «задачником» і довідником відповідей. Сценарій, розподілені між акторами ролі, їх божественна гра, створюють у читача відчуття залученості та, одночасно, ілюзорності дійства, впевненості, що наступного разу можна переграти, що залишає бажання повернутися. Саме ця містеріальність робить «декорації» та «реквізит» не важливими. У що вдягнені актори (античні туніки чи середньовічні свитки), чи поминають вони конкретного бога.

В цьому сенсі «Мабіногі» виступають пам'яткою кельто-валлійської

ресурсної свідомості та загальнолюдської культури, що в умовах системно кризового стану суспільності, розглядається як функціональна альтернатива атомізації сучасного суспільства, має інноваційний потенціал та потребує свого вивчення та впровадження.

«Мабіногі» як культурне явище виступає однією з засад життєвої тривкості валлійської культури, могутнім ресурсом, який сприяв визначенню валлійського націоналізму як «культурного», зосередженого на збереженні національної культури та прав до її використання. Який тільки на межі XIX-XX віків набув рис «політичного», проголошуючи необхідність зміни державного статусу регіону. Зародження сучасного валлійського націоналізму датується другою половиною XIX сторіччя коли валлійські інтелектуали (переважно антиквари та письменники) почали формувати підґрунтя для відродження національної ідентичності. Діяльність саме антикварів того періоду в галузі збирання літератури, предметів мистецтва, освіти, історії та вивчення валлійської мови, створила інтелектуальну атмосферу для початків валлійського феномену. Використовуючи відомі факти кельтської історії ці фундатори намагалися «підтримати» та зміцнити «валлійськість», яка перебувала у фазі нетривкості, через те, що раніше ця ідентичність, позиціювалася як “*gwerin*” (щирі, сільські вільні люди), але на фоні промислової розбудови регіону та міграції населення, об’єктивно перестала відповідати дійсності.

Довгий шлях до автономії валлійців обумовлений виключно мирними культурно-просвітними заходами її досягнення, патріотизмом та увагою до подолання соціальної нерівності, турботою, про зростання рівня життя населення і вже потім зміцненням етнічної ідентичності [Нечаева 2019, с. 146-155]. В середині 2020 році соціологічні дослідження показали рекордну для Уельсу 25-відсоткову підтримку ідеї незалежності (у Шотландії 52%) [Яшлавский 2020]. В цьому сенсі, валлійці демонструють збалансовану модель функціонування етнічної самоідентифікації у сучасному

глобалістичному світі, представляючи корисний інноваційний досвід «помірного» націоналізму.

Сучасний світ характеризується як «глобальний» і фіксує нашу увагу на властивостях кулі, у її світовому масштабі, як моделі світосприйняття [Глобус 1977, с. 174]. Розробка та використання високих комунікаційних технологій і, як наслідок, миттєве переміщення інформації у будь-яку точку світу, прискорена міграційна активність людства суб'єктивно роблять земну кулю «меншою», ніж, наприклад, п'ятдесят років тому. Таким чином, глобалізація постає процесом послаблення просторово-часових обмежень розвитку культури [Каприцын 2016, с. 89-90].

Соціальна матерія, формами руху якої є соціальний простір та соціальний час, також піддається змінам. Ті основоположні територіальні обмеження, які лежать у основі фундації культур – слабшають, викликаючи побоювання щодо їхнього повного зникнення, і це сприймається як загроза зникнення самотутніх національних культур.

Сучасний загрозливий стан усвідомлення змін не означає, що глобальні процеси не мали місце і не осмислювалися раніше (міфічна свідомість прийшла до їх розуміння набагато раніше сучасників, що виразилося в діяльності міфічних першолюдей: Пань-Гу, Пуруши), але сьогодні поширене стійке переконання – глобалізація веде до акультурації та амальгамізації культур. Предметом даної розвідки не є чи обґрунтування даних побоювань, але безумовно, «рід-плем'я» з давніх-давен були вирішальними у питанні визнання та самовизначення людини.

Сучасний світ характеризується різноспрямованими тенденціями, які виступають підґрунтями його активного, проте неоднозначного розвитку, який, в свою чергу, систематизується на глобальному, державному та індивідуальному рівнях. Звертаючи увагу на граничні, а при збігу несприятливих умов, навіть травматичні засади *на глобальному рівні*, зазначимо: зростання об'ємів життєво необхідної інформації при значному

скороченні часу на прийняття важливих рішень; суперечність традиційних та новітніх форм виховання та соціалізації на фоні прискорення життєвих процесів. *На державному рівні:* економічний спад та погіршення умов життя в тому числі й у наслідок пандемії; не відповідність світоглядних традицій значної кількості носіїв національних культур динаміці та специфіці суспільних процесів, що супроводжується болісною зміною життєво-ціннісних орієнтацій; поширення песимістичних моделей очікуваного майбутнього. *На індивідуальному рівні:* на фоні порушення зв'язків із традиційною культурою рекреації відбувається поширення не компенсованих депресій та соматичних розладів у населення. Незбалансованість життєустрою отримує вираження в зростанні психічної та фізичної вразливості особи, яка, перебуваючи в станах квазі-адаптації до життєвих криз, втрачає можливість рекреації та реабілітації.

Актуалізується суспільний запит на вивчення, застосування, оптимізацію традиційних засобів гармонізації психічного стану людини, адаптацію давніх рекреаційних засобів та самовідновлення до умов психо-культурної реальності, що набуває особливої значущості в умовах обмеження часових та матеріальних ресурсів. Таким чином, сучасна цивілізація поряд з незаперечними перевагами в технологічному та інформаційному планах представляє серйозний виклик традиційним формам культури.

Між тим, у розгляді напрямів виходу з системної кризи ще у 1986 році в низці таких засобів, як колонізація космосу чи багаторазове збільшення кількості вчених для вирішення нагальних проблем, провідні суспільствознавці планували зміцнення засобів релігійної норматизації, включаючи винаходи нових релігій, визнаючи їх економічно найменш вартісними [Джордж 1984, с. 366], безумовно передбачає увагу і до міфологічних систем саморегуляції.

Системно визначаючи інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості необхідно виділити

індивідуальний та суспільний рівні. Суспільний, в свою чергу розділимо відповідно за провідними формами свідомості в галузі релігійної, філософської наукової, політичної, моральної. Стан індивідуальної релігійної свідомості у взаємодії із носіями міфологічного світогляду, на прикладі «Мабіногі» прикладу іншого, не звичного світовідчуття та світоспоглядання, вільного від домінування гіпостазованого ідеалу, незалежно від традиційної приналежності, самостійного, зваженого та відповідального відношення до свого життя з відчуттям постійної включеної присутності життєвої мудрості. Суспільні форми релігійності отримують додатковий важіль вирішення питань міжконфесійної взаємодії екуменістського штибу.

Філософська форма свідомості отримує можливість рефлексії феномену, що має тисячолітню історію функціонування, та перевірені суспільною практикою відповіді на цивілізаційні та особисті життєво важливі питання.

Наукова свідомість у галузі літературознавчих та філологічних розвідок отримує «Мабіногі» як піддослідний функціонуючий життєздатний феномен для корекції, оптимізації своїх дослідницьких парадигм. Отримує поштовх для компаративних досліджень у галузі міфопоетики, яку цікавить природа та джерело життєвості міфу, умов та наслідків переходу архаїчного в літературний міф. Можливі сильні рішення в галузі міфореставрації та розкриття потенціалу міфотворчості. Крім того плідними дослідження міфу може бути в галузі історії, теорії культури, етнографії, психології, релігієзнавства.

Політична свідомість отримує потенційно продуктивний досвід державного регулювання та засобів вирішення питань помірності у галузі федералізації, націоналізації. Налагодження співпраці між державним та громадськими національними організаціями, «протокольними» та «не-протокольними» націями та угрупованнями.

Соціалізуючий, інноваційний потенціал «Мабіногі» розкривається в

його функціональності. Зокрема, сучасна міфічно-літературна форма Чотирьох гілок «Мабіногі» суміщає в собі дієву архаїку та адаптуючу до сучасності діяльність літераторів-перекладачів. Використовуючи розробку функціональності міфу І. Костюк [Костюк 2019, с.367–378] наповнимо її конкретикою «Мабіногі», які виконують такі функції: *соціально-інтегративну*, що забезпечує умови для самоідентифікації валлійців як частини єдиного кельтського та світового культурного загалу; *нормативно-регулятивну*, функцію «Мабіногі», що закріплює в тілі міфу культурну регулюючу традицію яка діє своєю вираженістю та авторитетом; *моделююче-інтеріоризуючу*, що надає культурно та суспільно затребувані моделі реагування на життєві виклики та внутрішнє засвоєння зовнішніх психічних структур в суспільній діяльності; *праксеологічно-перетворюючу*, що задає засоби освоєння світу; *сенситивну* функцію, що налаштовує на підвищену чутливість до паралінгвістичного, асоціативного, не досяжного у стані профанної свідомості; *сакралізуючу* функцію «Мабіногі», що освячує відтворення єдності людини та її гіпостазованих ідеалів; *мнемонічну*, транслуючи меморіальну культуру, як носія культурних смислів, образів; *етіологічно-пояснюючу*, що утримує загальну структуру міфічного світоустрою; *естетизуючу* функцію міфу, що підносить реальність як сповнену гармонійного та прекрасного; *наснажувальну* функцію «Мабіногі», що мотивує та стимулює до життєвої успішності; *телеологічно-цільову* функція, що формує зміст та мету життєдіяльності людини, групи, спільноти та людства в цілому; *телеологічно-цільова* функція, що формує зміст та мету життєдіяльності людини, групи, спільноти та людства в цілому; *компенсаторно-заспокійливу* функцію, що у разі неуспішної діяльності та *аксіологічну*, для створення стійкого уявлення про пріоритети, цінності «Мабіногі», їх ідеали життєвої досконалості.

Підводячи підсумки опису ресурсного потенціалу «Мабіногі», визначимо детермінанти оптимізації ресурсної свідомості, що лежать у

осмисленні та практичній гармонізації різноманітних форм суспільної свідомості. Серед детермінант оптимізації розвитку ресурсної свідомості України виділяється етатистський, що забезпечує регулювання державно-громадянської співпраці, який утримує суспільний та особистісний блоки, забезпечує відповідні рівні гармонізації міфологічного-світського загалу.

Важливе місце займає оптимізація особистісної ресурсності, що розкривається в особливостях міфологічної культури особистості, яка має прояв у традиційній або нетрадиційній формі. Внутрішня динамічність ресурсної свідомості свідчить про її слабкість, що обумовлюється постійними зовнішніми викликами, актуалізуючи запит на гармонізацію провідних форм суспільної та особистої свідомості. Криза провідних, зокрема наукової та релігійної форм суспільної свідомості, пов'язана з кризою української держави, яка забезпечує існування їх обох. Системна криза зняла жорсткість їх протиставлення, і виступає основою їх паритетності в сучасній українській культурі, на цьому тлі відбуваються активні маніфестації формально міфічної свідомості (популярність мольфарства, реконструкція язичництва, розвиток орієнталістики), але змістовно, на рівні публічних практик (протиставляючи людське та не-людське), ці феномени виявляються релігійними [Капріцин 2016, с. 203-218].

Повертаючись до протистояння релігії та науки, зняття такої опозиції неможливе, бо їх суперечність зумовлює опозиційне смислоутворення.

Оптимізації із міфічною ресурсною свідомістю потребує свідомість правова. Відзначається сучасна тенденція відходу від протиставлення міфу та права. Правова наука активно використовує міфологічну теорію у пізнанні деонтологічності права та його суспільної легітимності. Прямий вплив міфу на право є мінімальним, оскільки архаїчне право релігійні норми не санкціонує і не захищає. Трансформація сучасних державно-релігійних відносин від яких поки невіддільні і міфічно-ресурсні, віддзеркалює актуалізує обов'язковість у дотриманні свободи совісті, відділення релігії від

школи, виступає об'єктом постійної критики суспільства.

Мораль, виступаючи формою свідомості та суспільних відносин є глибинним регулятором суспільних відносин українців. Намаганням використати міфотворчість як технології маніпуляції, протистоять їх моральні підвалини, тому, для скорочення загрозливого розриву між ступенями людської могутності й моральної довершеності (І. Кант), постає потреба в етизації усіх сфер суспільної свідомості.

Розгляд детермінації взаємозв'язку міфічної та естетичної свідомості, розкриває особливості відношення людини та її реальності. Українська міфічна естетика виступає додатковим джерелом оптимізації розвитку української релігійної культури.

Важливою детермінантою оптимізації розвитку ресурсної свідомості в умовах української поліетнічної та поліконфесійної держави є використання гармонізуючого, потенціалу української культури, сповненої виваженої життєвої мудрості в подоланні світоглядних проблем суспільства, що розкривається у мірі релігійності як стану динамічної рівноваги міфологізації суб'єкта, пов'язуючи міру традиційності культури з мірою соціальності [Капріцин 2016, с. 203-218].

Діалогізуючи з «Мабіногі» на рівні української та кельтсько-валлійської культурної традиції, що мають багато спільного у галузях історії, етнології та навіть антропології, виникає потреба дещо конкретизувати міфічну мотивему «дороги». За літературним, історичним та культурним значенням «Мабіногі» асоціюються з Мостом, що сполучає минуле, сучасне та майбутнє. В скандинавській міфології міст, що поєднує світи, за значенням подібний «Мабіногі», називається «Біврест» – «Тремтяча дорога» (або Веселковий міст). Взаємодія з ним викликає його тремтіння — відгук, вібрацію, яка відповідає та відповідна людським очікуванням, разом із тим, – змінює людину, як змінює будь-яка робота із словом та смислом. Але робота з подібним «Мабіногі», багатосаровим текстом не обмежується лише

розумінням сприйнятого, його відгомін також є різно-діпазонним. Відгук «Мабіногі» триває, дає надію на знахідки у собі позачасових скарбів, володіння якими здатні робити людину багатою мудрістю розуміння життя.

Безсумнівно, що важливим стратегічним напрямом подальших досліджень є розробка як «витісненого», так і проявленого потенціалу української міфічної культури в умовах її порубіжного статусу, просторово-часової зустрічі поколінь носіїв української та кельтської культури.

ВИСНОВКИ

Проведене дипломне дослідження дозволяє сформулювати такі висновки:

1. Визначаючи роль кельтів-валлійців та місце «Мабіногі» у валлійській духовній літературі доби Середньовіччя треба відзначити: кельти – гали – галати – індоарійські племена з самобутньою культурою та генофондом, які залишилися у генетичних підгрунтях більшості націй сучасної Європи, зробили вони свій внесок в формування і українського етносу. Валлійці визнані найдавнішим населенням, що живе сьогодні у Великій Британії. Багатовікова протидія англійській асиміляції викликає невпинну боротьбу валлійців за збереження власної культурної самобутності та мови.

«Мабіногі» – цикл літературно-міфічних текстів XII–XIII ст., створений на базі більш ранніх (VI–VII ст.) усних бардівських текстів, має значення ідентифікатора валлійської культури, окремо та в збірці з іншими різночасовими середньовічними текстами під назвою «Мабіногіон», ця літературна пам'ятка займає визначне місце в північно-європейській літературі епохи Середньовіччя та має безсумнівне загальнокультурне значення.

2. Розробляючи методологічні засади дослідження «Мабіногі» як джерела вивчення особливостей поетики і аксіологічної семантики кельтів-валлійців (в контексті середньовічної літератури) зазначається, що розгляд особливостей поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» як пам'ятки кельто-валлійської середньовічної літератури знаходиться в полі традиційної літературознавчої методології, яка спрямована на контекстуальне вивчення літературного твору залучаючи історико-культурну, порівняльну, формальну, семіотичну методологію. Використання соціокультурного підходу, який базується на уявленнях про циклічність суспільного розвитку,

багатовимірність і різноманіття подій і процесів соціального світу. Культура розглядається як головна передумова виникнення та існування соціальної структури, ширший, ніж тільки філологічний спектр впливовості «Мабіногі» в західному світі спонукає до розкриття неакцентуєваних раніше сфер духовної культури, та ресурсних засад життєстійкості валлійської культури. Закладаються наміри вивчення явища у «нерозривному зв'язку та взаємодії», що обумовлює залучення з *холістичного* підходу. Діалектика зовнішніх та внутрішніх суперечностей інтеграції валлійського міфічного циклу у європейську літературну традицію визначає діалектичний підхід як провідний. Системність, структурність предмета, «заспокоєна в образах історичність», інертність (міф, сюжет, герої, трікстери, міфічне середовище-час-простір, ідеологічні викривлення кодифікаторів, та ін.) передбачають використання системного методу, потенціал трансформаційності, динамічності, здатності входити в нові соціальні контексти, обумовлює залучення діяльнісного підходу. Запобігання перебільшення впливу різних складників процесу введений принцип компліментарності.

3. Розглянувши внутрішньомовні переклади «Мабіногі» зазначимо що з 1795 року вийшло друком більше тридцяти перекладів «Мабіногі» на англійську, німецьку, французьку, російську мови, провідними з них є переклади Вільяма Оуена П'ю (Пуге) (1795), Леді Ш. Гест (1838-1849), Джозефа Лота (1889), Сера Івора Уїлліамса (1930), Мартіна Бубера (1913), Гвіна та Томаса Джонс (1946), Джеффри Ганц (1976), Патріка Форда (1977), П'єра-Іва Ламбера (1993), Бернарда Майєра (1999), Вадима Ерліхмана (1995). Найбільша видавнича продуктивність у галузі перекладів валлійських середньовічних текстів належить Леді Шарлоті Гвест і припадає 1840-1849 роки. Зниження публікаційної активності припадає на кінці-початки століть.

Розглянувши доступні переклади «Мабіногі» констатуємо внутрішньо групове розділення їх на: наукові (Ж. Лот, І. Уїлліамс), популярні (П.-І. Ламбер, Б. Майєр та ін.) та переклади «за мотивами» (Ш. Гест,

Л. Володарська та ін.). пропонована класифікація сформована потребою визначити переклади, які можуть бути використані для наукового дослідження магістерського рівня, є доступними, близькими до першоджерел та відповідними останнім досягненням кельтології та валлійської лінгвістики

4. Вивчивши «Мабіногі» як об'єкт, міжмовних та міжсеміотичних перекладів необхідно відзначити, що цивілізаційний стан обумовлює особливості функціонування архаїчних форм культури та літератури, що впливає на різноманіття форм функціонування «Мабіногі» в сучасному нам світі, розділяючи їх на дві умовно культурні та умовно природні групи, які є наслідком свідомого поширення «Мабіногі», та самоорганізованої діяльності з функціонування міфічної свідомості, «Мабіногіону» зокрема.

В галузі філології видавалися праці з міфопоетики, символіки, структурності «Мабіногі». Зокрема, вийшло дослідження з проблем психології мистецтва «От Мабиногион к Психологии искусства. Избранные опыты на историко-культурные темы» (К. Кобрін). Міранда Олдхаус-Грін видала збірку «Кельтские мифы. От короля Артура и Дейрдре до фейри и друидов: Мифы. Легенды. Эпос». В жанрі «література для дітей» «Мабіногі» виступають джерелом для казкових історій. У 1970 роках відома американська письменниця в жанрі фентезі та фантастики Еванджелін Уолтон, видала тетралогію за мотивами «Мабіногі».

В 1990 році в співпраці кіностудії «Союзмультфільм» (СРСР) та «Метта Продакшнс-Лтд», ЕЙЧ-ТІ-ВІ ЕС-4-СІ (Великобританія) був знятий мультиплікаційний фільм «У пошуках Олуен». У 2003 році у Великобританії у виробництві “*Sianel 4 Cymru (S4C)*”, “*Cartwn Cymru*”, “*Arts Council of Wales*” було знято уельський, художньо-анімований фільм “*Y Mabinogi*”.

Крім того, сьогодні “*Mabinogi*” – популярна комп'ютерна, розрахована на багато користувачів рольова онлайн-гра, випущена південнокорейською компанією “*Nexon*”, розроблена студією “*devCAT*”, регулярно поновлюється 2018 року. В сценарій онлайн-гри практично непов'язаний з текстами

«Мабіногі», але присутні багато «епічних моментів, битв добра зі злом, цікавих пригод» стилізованих під Середньовіччя.

В галузі мистецтва «Мабіногі» є джерелом творчого надхнення, широко відомою є книжкова графіка англійського ілюстратора та концептуального дизайнера Аллана Лі.

5. Висвітлюючи «Мабіногі» у фокусі літературознавчої аналітики: проаналізована провідна концепція Дж. Болларда, який закликає відмовитися від аристотелевого підходу пошуку початку, середини та кінця тексту «Мабіногі», як неадекватний середньовічним текстам, зазначаючи, що в європейській літературі з XIII ст. поширюється оповідний стиль, який характеризується переплетенням декількох тем на зразок перетину ліній в кельтському візерунку. Констатуючи єдність чотирьох гілок, Дж. Боллард вважає, що «Мабіногі» мають виховне, морально-етичне призначення, базуючись на трьох суспільних темах: дружби; шлюбу; ворожнечі. Вшановуючи доробок доктора Джона К. Болларда, аналізуючи його підхід до розгляду Мабіног, виникає думка, що однобічний аналіз складного літературного тексту, не може досягти адекватності своєму об'єкту. Компаративний текст потребує компаративного аналізу.

Розглядаючи «Мабіногі» ми стикаємося з присутністю міфічних персонажів, що грають людські ролі, що повинно враховуватися надаючи глибшого смислу, який корелює із «спеціалізацією» богів. Цього, міфологічного акценту не вистачає в інтерпретаціях Дж. Болларда.

Визнаючи «Чотири гілки Мабіногі» системою, що знаходить своє виправдання у плинності «життєвих» історій певних персонажів, виникає можливість використання системно-функціонального підходу для визначення явища, та дослідження його структурних особливостей. Послідовно об'єднуючи системні якості ми можемо попередньо констатувати: «Мабіногі» — збірка літературно оброблених міфічних оповідань покликана транслювати стан міфічної кельто-валлійської суспільної свідомості для

адекватної змістовної інтерпретації тексту чотирьох гілок, об'єднаних єдиною концепцією, сюжетом та «олюдненими» персонажами.

Приймаючи до уваги напрацювання попередників не можемо обійти увагою потенціал аристотелевого аналізу «Мабіногі», хоч визначення складових в циклі є проблематичним, але систематизувати «Мабіногі» можливо залучаючи життєвий шлях персонажу, який своїм життям «зшиває» всі чотири тексти (Придері). Разом із тим, доцільним бачиться і «погілковий» структурно-фабульний аналіз текстів, що дозволяє визначити розгортання сюжету «Мабіногі» лінійним (Придері, Ллеу) та циклічним (Ріаннон) чином. Інші властивості дозволяють виділити прості і комбіновані – переплетені (Дж. Боллард) завершені сюжети.

Якщо персонажів розглядати в стилістиці друїдизму як аналогії «пагонів», то кожна з чотирьох «гілок» має певну кількість завершених та сплутаних з наступними «гілками» «пагонів». Для прикладу, найбільш довгим, вплетеним в усі чотири «гілки» виявляється «пагін» Придері, сплетеним з трьома «гілками», є пагін Ріаннон, три «гілки» з'єднує неперсоніфікований «страшний шум», який в першій повісті навіть намагаються побачити.

6. Аналізуючи середньовічну картину світу і світоглядні «нашарування» у «Мабіногі» наша увага до проявів «анти-поганства» у змісті «Мабіногі» урізноманітнила традиційні філологічні та історично-філософські огляди цього джерела кельтсько-валлійської свідомості. Подання давніх богів як людей з надмірними можливостями, їх лицарський стан, може свідчити про проміжний етап ідеологічної редукції давніх вірувань, що уважливиює саме «Мабіногі» як джерело, в якому язичницька божественність все ще явно прослідковується.

Зазначаючи синхронію вписання «Мабіногі» до «Білої Книги» та «Червоної Книги» та «піднесення» християнського письменництва за рахунок коректування дохристиянських міфів, звернемо увагу на відставання

християнізації Північної Європи від темпів європейського розвитку що сприяло «консервації» архаїчних традицій духовного життя.

Відзначимо становий характер «Мабіногі», як ще одну специфічну рису цього циклу, спираючись, по-перше, на якісний склад персонажів, більшість яких королівської крові та наближені підлегли; по-друге, на їх куртуазний стиль мови; по-третє, на високу вартість книги у Середньовіччі. Таким чином, християнське «перелицьовування» язичницьких богів на людей, щире наповнення їх мови християнським лексиконом дозволяє впевнено сепарувати зміст християнського втручання.

Проводячи філологічний, міфологічний, семіологічний культурознавчий та історичний аналіз тексту та змісту «Мабіногі», ми зазначаємо присутність в ній архаїчного міфологічного «ядра» культурних моделей, що пов'язує збірку з кельтською культурою. Ядро «капсульоване» та прив'язане валлійською географічною конкретикою, яка має сакральний підтекст. Наступне нашарування може бути характеризоване як християнське, «просвітницьке», яке переслідувало мету залишивши місцевий впізнаваний колорит, християнізувати, в сенсі: доповнити неочевидні наслідки логічними причинами, «затушувати» язичницьке минуле територій та персонажів, «цивілізувати» їх зовнішність, поведження та мову за рицарським зразком. Результатом сукупної діяльності часу, дій, зацікавленого та творчого редагування «Мабіногі» представляються літературно обробленими чарівними валлійськими казками.

7. Відповідно до особливостей кельто-валлійської ресурсної свідомості триадна взаємодія витоків валлійської культурної ідентичності, зокрема закладених у «Мабіногі», формулюється як набір базових житєвих принципів, які сюжетно розгортаються у діалектичній взаємодії умов їх реалізації, а саме: компактного проживання, спілкування на рідній мові, знаходження у культурному середовищі, контекстуальної включеності і як наслідок створює умови для отримання загально культурних та ментальних

“кодів” складання валлійської ідентичності.

Розглядаючи «Мабіногі» як культурно-дидактичну систему побудовану за принципами проблемного підходу, що дає змогу на основі аналізу текстів, приймаючи до уваги особливості міфічного світогляду «Мабіногі», виділити три соціально важливі системні якості, навколо яких складається розуміння «валлійськості», це динамічні категорії: вірність – зрада; родинність – безрідність; справедливість – кривда, які активно взаємодіють в текстах «Мабіногі», як у парних, тріадних та в інших сполученнях. Динамічність сюжету підтримується неоднозначністю моральної оцінки кожного епізоду, «гілки» чи життя героя. Сценарій, розподілені між акторами ролі, їх божественна гра, створюють у читача відчуття залученості та, одночасно, ілюзорності дійства, впевненості, у шансі переграти.

«Мабіногі» виступають джерелом кельто-валлійської ресурсної свідомості та загальнолюдської культури, що в умовах системно кризового стану суспільності, розглядається як альтернатива атомізації сучасного суспільства, має інноваційний потенціал та потребує свого вивчення та впровадження.

Валлійці демонструють збалансовану модель розвитку етнічної ідентифікації у глобалістичному світі, представляючи корисний інноваційний досвід «помірного» націоналізму.

Системно визначаючи інноваційний потенціал «Мабіногі» у оптимізації розвитку ресурсної свідомості необхідно виділити індивідуальний та суспільний рівні. Суспільний, в свою чергу розділимо відповідно за провідними формами свідомості в галузі *релігійної, філософської наукової, політичної, моральної*.

Стан *індивідуальної* релігійної свідомості розкривається у взаємодії із носіями міфологічного світогляду, на прикладі «Мабіногі» – майже втраченого світовідчуття та світоспоглядання, вільного від домінування гіпостазованого ідеалу, незалежно від традиційної приналежності,

самостійного, зваженого та відповідального відношення до свого життя з відчуттям постійної включеної присутності життєвої мудрості. *Суспільні* форми релігійності отримують додатковий важіль вирішення питань міжконфесійної взаємодії екуменістського штибу. *Філософська* форма свідомості отримує можливість рефлексії феномену, що має тисячолітню історію функціонування, та перевірені практикою відповіді на життєво важливі питання. *Наукова* свідомість у галузі літературознавчих та філологічних розвідок отримує «Мабіногі» як життєдіючий феномен для оптимізації своїх дослідницьких парадигм. Можливі інсайти в галузі компаративних досліджень, міфопоетики, міфореставрації та міфотворчості. Крім того плідними дослідження міфу можуть бути в галузі історії, теорії культури, етнографії, психології, релігієзнавства. *Політична* свідомість отримує потенційно продуктивний досвід державного регулювання та засобів вирішення питань помірності федералізації, націоналізації. Налагодження співпраці між державним та громадськими національними організаціями.

Соціалізуючий, інноваційний потенціал «Мабіногі» розкривається в їх соціально-інтегративній, нормативно-регулятивній, моделююче-інтеріоризуючій, праксеологічно-перетворюючій, сенситивній, сакралізуючій, етіологічно-пояснюючій, естетизуючій, наснажувальній, телеологічно-цільовій, компенсаторно-заспокійливій, аксіологічній функціональності

Визначимо детермінанти оптимізації ресурсної свідомості, що лежать у осмисленні та практичній гармонізації різноманітних форм суспільної свідомості, виділяючи етатистський, що забезпечує регулювання державно-громадянської співпраці, забезпечує відповідні рівні гармонізації міфологічного-світського загалу.

Важливе місце займає оптимізація особистісної ресурсності, що розкривається в особливостях міфологічної культури особистості, яка має прояв у традиційній або нетрадиційній формі. Внутрішня динамічність ресурсної свідомості свідчить про її слабкість, що обумовлюється

постійними зовнішніми викликами, актуалізуючи запит на гармонізацію провідних форм суспільної та особистої свідомості. Криза наукової та релігійної форм суспільної свідомості, пов'язана з кризою української держави, зняла жорсткість їх протиставлення, і виступає основою їх паритетності в сучасній українській культурі,

Оптимізації із міфічною ресурсною свідомістю потребує правова свідомість. Відзначається сучасна тенденція відходу від протиставлення міфу та права. Правова наука активно використовує міфологічну теорію у пізнанні деонтологічності права та його суспільної легітимності. Для скорочення загрозливого розриву між ступенями людської могутності й моральної довершеності, постає потреба в етизації усіх сфер суспільної свідомості.

Розгляд детермінації взаємозв'язку міфічної та естетичної свідомості, розкриває особливості відношення людини та її реальності. Українська міфічна естетика виступає додатковим джерелом оптимізації розвитку української релігійної культури.

Важливою детермінантою оптимізації розвитку ресурсної свідомості в умовах української поліетнічної та поліконфесійної держави є використання гармонізуючого, потенціалу української культури, сповненої виваженої життєвої мудрості в подоланні світоглядних проблем суспільства, що розкривається у мірі релігійності як стану динамічної рівноваги міфологізації суб'єкта, пов'язуючи міру традиційності культури з мірою соціальності.

Безсумнівно, що важливим стратегічним напрямом подальших досліджень є розробка як «витісненого», так і проявленого потенціалу української міфічної культури в умовах її порубіжного статусу, просторово-часової зустрічі поколінь носіїв української та кельтської культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандрівський М. Кельти на Заході України Україна в минулому. *Ucraina in antiquis*. Львів. 1996. Вип. 9. С. 8–16.
2. Богайчук В. Завжди тутешні. *Україна молода*. 08. 07. 2009. URL: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/1442/196/50725/> (дата звернення: 30.01. 2022).
3. Бондаренко Г. В. Повседневная жизнь древних кельтов. Москва : Молодая гвардия, 2007. 396 с.
4. Воловик В. І., Лепський М.А., Бутченко Т. І., Краснокутський О.В. Соціальна філософія. Запоріжжя : Просвіта, 2011. 376 с.
5. Глобус. Словник іншомовних слів / ред. О.С.Мельничук. Київ : Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1977. 775 с.
6. Гром'як Р. Про визначення поетики в світлі естетичної концепції І. Я. Франка. *Поетика*. Київ : Наукова думка, 1992. С. 16–21.
7. Гроф С. За пределами мозга. Москва : Изд-во Трансперсонального Института. 1993. 504 с.
8. Гуменний М. Поетика О. Гончара – прозаїка. *Филологический анализ. Теория, методика, практика* / Зб. наук. ст. Херсон, 1993. С. 22–28.
9. Делёз Ж. Анти-Эдип. Капитализм и шизофрения. Т.1. Студенческая Электронная Библиотека, источник № 7074. URL: <http://www.lib.ua-ru.net/content/7074.html> (дата звернення: 30. 01. 2022).
10. Джордж Ф. После 1984. Перспективы лучшего мира *Новая технократическая волна на Западе* / сост. и вступ. статья П. С. Гуревича /. Москва : Прогресс, 1986. С. 356–370.
11. Дивацтво любові не перешкода. URL: <https://ua.kinorium.com/1623712/> (дата звернення: 30. 01. 2022).

12. Дятлов В. Ідея Нового Середньовіччя в історико-культурних пошуках ХХ – на початку ХХІ століття. *Сіверянський літопис*. 2013. № 4-6. С. 91–95.
13. Засіб. *Етимологічний словник української мови*: в 7 т. / Голов. ред. О.С. Мельничук. Київ : Наукова думка, 1983. Т. 2. С. 239.
14. Засіб. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. С. 420.
15. Казакевич Г. М Кельти на землях України. Археологічна, мовна та культурна спадщина. Тернопіль : Медобори, 2010. 304 с.
16. Казакевич Г. М. Кельти на землях України: археологічна, мовна та культурна спадщина. Київ : Сергій Наливайко, 2010. 324 с.
17. Кальной И. И. *Философия : учеб. пособие [для вузов]* Симферополь : Бизнес Информ, 2002. 448 с.
18. Каприцын И. И. Религиозная культура в условиях глобализации. *Международный научно-исследовательский журнал. International research journal*. №2 (44). Ч.4. Февраль. Екатеринбург, 2016. С. 89–90.
19. Каприцин І. І. Філософська рефлексія розвитку релігійної культури. Запоріжжя : КСК–Альянс, 2016. 380 с.
20. Каприцын И. И. Философия ресурсного сознания: объект и предмет исследования. *Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряниці*. Вип. 41. Запоріжжя : Просвіта, 2020. С.79–85.
21. Кельты. Валлийские сказания: Мабиногион / Пер. с англ., предисл. Л. Володарской. Москва : Арт-флекс, 2000. 256 с.
22. Киченко А. С. Мифопоэтические формы в фольклоре и истории русской литературы XIX века. Черкассы : Изд-во Черкасского университета, 2003. 372 с.
23. Клочек Г. Так що ж таке поетика ? *Поетика*. Київ : Наукова думка, 1992. С. 5 – 16.
24. Кобзар О. І. Міфопоетика як предмет і метод літературознавчого дослідження. *Наукові записки [Національного університету «Острозька*

академія»]. Сер. : Філологічна. 2010. Вип. 15. С. 131–139.

25. Кобрин К. От Мабиногион к Психологии искусства. Избранные опыты на историко-культурные темы. URL:

<https://www.goodreads.com/book/show/18623573> (дата звернення: 30.01.2022).

26. Кодак М. Поетика як система. Київ : Дніпро, 1988. 158 с.

27. Костюк І. Міф як соціокультурний феномен: функціональне навантаження. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2010. Вип. 21. С. 367–378.

28. Кравченко А. В. Человек, язык, среда (к обоснованию холизма как метода гуманитарной науки). *Мир в языке* (серия этногерменевтика и этнориторика). 2005. Вып.11. С. 36–51.

29. Крушельницкая Л. И. Кельтский памятник в Верхнем Поднестровье. *КСИА*. 1965. Вып. 105. С. 119–122.

30. Ли Алан. Все картины художника. URL: <https://gallerix.ru/storeroom/1710434100/> (дата звернення: 30.01.2022).

31. Нечаева А.А. Национализм в Уэльсе в конце XIX – начале XX веков как фактор сохранения валлийской идентичности. *Вестник Удмуртского университета*. История и Филология. 2019. С. 146–155

32. Мабиноги. Энциклопедический словарь Ф.А. Брокгауза и И.А. Ефрона. Санкт-Петербург : Брокгауз-Ефрон, 1890–1907. URL: <http://www.vehi.net/brokgauz> (дата звернення: 30.01.2022).

33. Мабиноги. Литературная энциклопедия в 11 т. Москва : Издательство Советская энциклопедия. 1929–1939. URL: <http://feb-web.ru/feb/litenc/encyclor> (дата звернення: 30.01.2022).

34. Мабиногiон. Матерiал з Вiкiпедiї – вiльної енциклопедiї. URL: <https://www.wikiwand.com/uk/%D0%9C%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD> (дата звернення: 30.01.2022).

35. Мабиногiон. Celtic mythology. Пер. с англiйского С. Головой и А. Голова Москва : Эксмо, 2002. URL:

- http://files.libedu.ru/wconwo2up92zn8qmsszcowpqxjyppgq63/per__a__golova_yen_ciklopedija_keltskoi_mifologii.txt (дата звернення: 30.01.2022).
36. Мартынов В. Язык в пространстве и времени. К проблеме глоттогенеза славян. Москва : Наука, 1983. С. 35–46.
37. Мачинский Д. Кельты на землях к востоку от Карпат. *Археологический сборник Государственного Эрмитажа*. Ленинград : Наука, 1973. Вып. 15. С. 57–58.
38. Мультфильм «В поисках Олуэн». URL: <https://mults.info/mults/?id=2671> (дата звернення: 30.01.2022).
39. Найдавнішими мешканцями Британії визнано валлійців. *Історична правда*. URL: <https://www.istpravda.com.ua/short/4fe42acc5f264/> (дата звернення: 30.01.2022).
40. Олдхаус-Грин М. Кельтские мифы. От короля Артура и Дейдрре до фейри и друидов: Мифы. Легенды. Эпос. Москва : Издательство Манн, Иванов и Фербер, 2021. 240 с. <https://www.yakaboo.ua/kel-tskie-mify-ot-korolja-artura-i-dejrdre-do-fejri-i-druidov-2218237.html> (дата звернення: 30.01.2022).
41. Парина Е. Обзор переводов «Четырёх ветвей Мабиноги» *Язык и культура кельтов*. Материалы IX коллоквиума. Санкт Петербург: Наука, 2003. URL: <http://www.cymraeg.ru/lleu.html> (дата звернення: 30.01.2022).
42. Потенциал. *Большой Энциклопедический Словарь*. URL: <https://gufo.me/dict/bes/%D0%9F%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%90%D0%9B> (дата звернення: 30.01.2022).
43. Потенция. *Большой Энциклопедический Словарь*. URL: <https://gufo.me/dict/bes/%D0%9F%D0%9E%D0%A2%D0%95%D0%9D%D0%A6%D0%98%D0%AF> (дата звернення: 30.01.2022).
44. Постникова А. А. Мемориальная культура между памятью и забвением: многообразие интерпретаций или кризис постмодернистской парадигмы? *Клио*. 2020. №6 (162). С.128–134.

45. Пустовіт Н.В. Природа аксіосфери інформаційного суспільства: дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.03. Харків, 2015. URL: <https://mydisser.com/en/catalog/view/315/320/35798.html> (дата звернення: 30.01.2022)
46. Реанович Е.А. Смысловые значение понятия «потенциал». *Международный научно-исследовательский журнал*. 2012, № 7 (7) Ч. 2. С.14–15.
47. Резник Ю.М. *Социокультурные основания гражданского общества* *Гражданское общество: истоки и современность*. Санкт-Петербург : 2002. С. 123–188.
48. Ресурс. *Етимологічний словник української мови: В 7 т. / Голов. ред. О. С. Мельничук*. Київ : Наукова думка, 1983. Т. 5. С. 65.
49. Семантика. *Словник іншомовних слів*. <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl?Qry=%F1%E5%EC%E0%ED%F2%E8%EA%E0> (дата звернення: 30.01.2022).
50. Телегин С. М. Философия мифа. Введение в метод мифореставрации Москва : Община, 1994. 140 с.
51. Тищенко К Н Кельтські назви селищ на витоках річок України *Народна творчість і етнографія*. 2003. № 5–6. С.63–73; 2004. № 3. С. 109–119.
52. Тищенко К. Мовні контакти : свідки формування українців. Київ : Аквілон-плюс, 2006. 416 с.
53. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства. Київ : Правда Ярославичів, 1998. 448 с.
54. Ткаченко А. Між Хаосом і Космосом, або у передчутті неоструктуралізму. *Слово і час*. 2000. № 2. С.11–15.
55. Тодоров Ц. Поэтика. *Структурализм: «за» и «против»*. Москва : Прогресс, 1975. С. 37–113.
56. Токарева Г. А. Мифопоэтический аспект художественного произведения: проблемы интерпретации. *Вестник московского университета. Серия 6*.

Филология. 2006. №8. С. 58–66

57. Торкут Н. Н. Генезис, поэтика и жанровая система английской прозы позднего Ренессанса (малые эпические формы и «литература факта»): автореф. дис. ... докт. филол. наук : 10.01.05. Киев, 2000. 30 с.

58. Уолтон Эванджелин URL: [livelib.ru: https://www.livelib.ru/author/321634-evandzhelin-uolton](https://www.livelib.ru/author/321634-evandzhelin-uolton) (дата звернення: 30.01.2022).

59. Хализев В. Е. Теория литературы. Москва : Высш. шк., 2007. 405 с.

60. Хархун В. Дефінітивні розбіжності терміна «поетика» в літературознавчих методологіях ХХ століття. *Вісник Запорізького державного університету*. 2001. №1. С. 1–2.

61. Фалилеев А. И. Рецензия : Мабиногион. Легенды средневекового Уэльса / Пер. с валл., посл., коммент. В. В. Эрлихмана. Москва : Аграф, 2002. URL: <http://www.cymraeg.ru/adolygiad.html> (дата звернення: 30.01.2022).

62. Філологія. *Енциклопедичний словник класичних мов* / Л. Л. Звонська, Н. В. Корольова та ін. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2017. С. 519–552.

63. Шахматов А. А. Очерк древнейшего периода истории русского языка. Петроград : Тип. Имп. Акад. наук, 1915. Вып. 11.1. 449 с. URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=88871> (дата звернення: 30.01.2022).

64. Эрлихман В.В. Мабиногион. Волшебные легенды Уэльса. URL: <https://bib.convdocs.org/v9488/%D1%8D%D1%80%D0%B> (дата звернення: 30.01.2022).

65. Якубович М. М. Велика Волинь і мусульманський Схід. Рівне : Р. Свинарчук, 2016. 118 с.

66. Яшлавский А. В парламенте Уэльса инициировали обсуждение независимости от Великобритании. URL: <https://www.mk.ru/politics/2020/07/15/v-parlamente-uelsa-iniciirovali-obsuzhdenie-nezavisimosti-ot-velikobritanii.html> (дата звернення: 30.01.2022).

67. Якуц Р. Міфологічний час-простір у повісті М. Гоголя «Вій» *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2010. № 4, С. 107–114. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27415/11-Yakuts.pdf?sequence=1> (дата звернення: 30. 01. 2022).
68. John K. Bollard. URL: <http://mabinogistudy.com/index/s/bollard> (accessed: 30. 01. 2022).
69. John K. Bollard, “The Thematic Structure of the Four Branches of the Mabinogi”, *Cymm.*, 1974, 250–276 p. URL: <http://cylchgronaucymru.llgc.org.uk/browse/viewpage/llgc-id:1386666/llgc-id:1419353/llgc-id:1419605/getText> (accessed: 30. 01. 2022).
70. Charlotte Guest. URL: <http://mabinogistudy.com/index/s/guest> (accessed: 30. 01. 2022).
71. Das Sagenbuch der walisischen Kelten. Die Vier Zweige des Mabinogi. Übersetzt von Bernhard Maier. München, 1999. URL: <https://www.eurobuch.com/buch/isbn/3423126280.html?doAll=1&title=das%20sagenbuch%20der%20walisischen%20kelten%20die%20vier%20zweige%20des%20mabinogi> (accessed: 30. 01. 2022).
72. Les Mabinogion du livre rouge de hergest avec les variantes du livre blanc de rhydderch. Traduits du gallios avec une introduction, un commentaire explicatif et des notes critiques par J. Loth. URL: <https://www.biblio.com/book/mabinogion-livre-rouge-hergest-avec-variantes/d/1245425456> (accessed: 30. 01. 2022).
73. Les Quatre Branches du Mabinogi et autres contes gallois du Moyen Âge, traduit du moyen gallois, présenté et annoté par Pierre-Yves Lambert. Paris: Gallimard, 1993. URL: https://www.persee.fr/doc/ecelt_0373-1928_1996_num_32_1_2261_t1_0294_0000_2 (accessed: 30. 01. 2022).
74. Mabinogi Study. URL: <http://mabinogistudy.com/index/home> (accessed: 30. 01. 2022).
75. Ford's David Nash Early British Kingdoms. URL: <http://www.earlybritishkingdoms.com/kingdoms/wales.html> (accessed: 30. 01.

2022).

76. Otherworld / Y Mabinogi 2003 Welsh/Hungarian/Russian animation EN spoken RU subs URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-rTlsXA8kGM> (accessed: 30. 01. 2022).

77. The Book of Taliesin URL: <https://web.archive.org/web/20070607041009/http://www.llgc.org.uk/index.php?id=bookoftaliesinpeniarthms2> (accessed: 30. 01. 2022).

78. The Mabinogion by Lady Charlotte Guest 1877. URL: <https://www.sacred-texts.com/neu/celt/mab/index.htm> (accessed: 30. 01. 2022).

79. The Mabinogion. URL: <http://www.mabinogion.info/pwyll.htm> (accessed: 30. 01. 2022).

80. The Mabinogion Pedeir Keinc y Mabinogi allan o Lyfr Gwyn Rhydderch On the basis of the edition by Ifor Williams, Pedeir keinc y Mabinogi, Caerdydd: Gwasg Prifysgol Cymru, 1930 (2nd edition 1951). 2003-2005. URL: <http://titus.uni-frankfurt.de/texte/etcs/celt/mcymr/pkm/pkm.htm?pkm001.htm> (accessed: 30. 01. 2022).

81. Translations of the Mabinogi. URL: <http://mabinogistudy.com/index/translations> (accessed: 30. 01. 2022).

82. Williams, I. Pedeir Keinc y Mabinogi, allan a Lyfr Gwyn Rhydderch. Cardiff : University of Wales Press, 1930. URL: https://codecs.vanhamel.nl/Williams_1930a (accessed: 30. 01. 2022).

СПИСОК

ОСНОВНИХ ПЕРЕКЛАДІВ «МАБІНОГІ» АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ІНШИМИ МОВАМИ

Хронологія перекладів «Мабіногі» з сайту <http://mabinogistudy.com/index/translations>

DATE	NAME	Lang	LISTING
1795	Pughe	Bi	'The Mabinogion, or Juvenile Amusements, being Ancient Welsh Romances', <i>Cambrian Register</i> , I (1795), pp. 177–87. 1st episode of <i>Pwyll</i> .
1799	Pughe	Bi	'The Romantic Tales called Mabinogion, or Juvenile Amusements', part 2, <i>Cambrian Register</i> , II (1799), pp. 322–27. 2nd instal. to end of Rhiannon chase.
1802	Jones	Eng	'Mabinogi, Part the First; the Juvenile Adventures of Pwyll, Prince of Dyved' in <i>The Bardic Museum</i> , II, pp. 27–30. Annwfn sojourn; Rhiannon meeting.
1818	Pughe	Bi	'The Romantic Tales of the Mabinogion', part 3, <i>Cambrian Register</i> , III (1818), pp. 230–46. To disappearance of baby.
1818	Pughe	Eng	'The Tale of Pwyll', ed. Parry, <i>Cambro-Briton Journal</i> , 2 (1821), pp. 271–75. Reprint 1795.
1821	Pughe	Bi	'The Mabinogi of Taliesin', <i>The Cambrian Quarterly Magazine and Celtic Repository</i> , 5, Part 1 pp. 198–214; Part 2 pp. 366–382
1829	Pughe	Bi	'The Mabinogi: Or, the Romance of Math Ab Mathonwy', <i>The Cambrian Quarterly Magazine and Celtic Repository</i> , I and V, pp. 170–79
1838	Guest	Bi	<i>The Mabinogion, I; from the Llyfr Coch o Llergest and Other Ancient Welsh Manuscripts; with an English Translation and Notes</i> , 'The Lady of the Fountain'. (Owain)
1839	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , II. 'Peredur the son of Evrawc.'
1840	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , III. 'Geraint the son of Erbin.'
1842	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , IV. 'Kilhwch and Olwen.'
1843	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , V. 'The Dream of Rhonabwy' & 'Pwyll Pendeuic Dyued' (Welsh text)
1845	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , VI. 'The tale of Pwyll, Prince of Dyved,', 'Branwen the daughter of Llyr', 'Manawyddan the son of Llyr', & 'Math the son of Mathonwy'.
1849	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , VII. 'The dream of Mayen Wbdig, Lludd and Llevelys, and The history of Taliesin.'
1849	Guest	Bi	<i>The Mabinogion</i> , 3 volume set.
1877	Guest	Eng	<i>The Mabinogion</i> , 1 volume. Reprinted 1906 by various publishers. The Everyman edition became well known. More editions followed. Online text incl. Intro, Notes, illustrations.
1889	Loth	Fr	<i>Les Mabinogion: Traduits en Entier pour la Première Fois en Français</i> From Guest, & Llyfr Coch. 2nd ed. from Llyfr Gwyn also 1913
1914	Buber	De	<i>Die vier Zweige des Mabinogi: ein keltisches Sagenbuch</i> Online text
1929	Ellis & Lloyd	Eng	<i>The Mabinogion: A New Translation</i> . Accurate, literal, drawn from all MSS. Later editions.
1930	Williams	Cym	<i>Pedeir Keinc y Mabinogi (PKM)</i> Modernised typography, primarily Llyfr

DATE	NAME	Lang	LISTING
			Gwyn. Classic reference.
1948	Jones & Jones	Eng	<i>The Mabinogion</i> Golden Cockerel ed. Adopted by Everyman 1949. Attempts to balance accuracy with flow. Later editions.
1957	Thomson R.L.	Cym	<i>Pwyll Pendeuic Dyfed</i> . DIAS.
1961	Thomson D.S.	Cym	<i>Branwen uerch Lyr</i> . DIAS.
1961	Thomson D.S.	Cym	<i>Pwyll Pendeuic Dyued</i> . DIAS.
1976	Gantz	Eng	<i>The Mabinogion: translated with an introduction</i> . Penguin. Popular with some eccentricities.
1976	Ford	Eng	<i>The Mabinogi and Other Medieval Welsh Tales</i> . First to focus the 'native tales'. Map, glossary, Index of names, long intro. 2nd ed. 2006. Online text
2003	Parker	Eng	<i>Text Translations</i> . Useful easily readable online text, a page for each Branch: so can use CTRL+F to search. Trans. from DIAS eds. & PKM. Online text
2006	Bollard	Eng	<i>The Mabinogi, Legend and Landscape of Wales</i> . Readable, accurate, beautifully illustrated with photos of the Welsh sites. Convenient notes on page. Map.
2007	Davies	Eng	<i>The Mabinogion</i> . Popular, compact, accurate, readable. Notes at rear. Revives usage of 'Mabinogion'. Paperback 2008.
2017	Boyd	Eng	<i>The Four Branches of The Mabinogi</i> . Fron 2014 series. Controversial use of translated names.

Сюжетно-персональні розробка Гілки «Пуйлл, володар Діведа» (валл. *“Pwyll Pendefig Dyfed”*)

Структурно-фазульні елементи тексту міфу	еп. 1	Королівство Дівед. Палац Арберт. Непрохідний ліс на Північ від Арберту — Ллуйн-Діарві.
розвіток	еп. 2	Палац Арберт, пагорб за палацем — Горседд Арберт (тронний, ритуальний пагорб)
зав’язка	еп. 3	Палац Арберт, Гвент-Іскоед (“Гвент за лісом”, південний захід Уеллсу).
Ключові дійові особи	еп. 1	Король Діведа — Пуйлл, зграя собак, Король Хавган (“лігня спека”) Король Аннуїна — Араун (“красномовність”), зграя червоновухих собак.
Прочитання	еп. 2	Король Діведа — Пуйлл, Принцеса Ріаннон, дочка Хевейда Старого
зав’язка	еп. 3	Гваул, син Кліда, суперник Пуйлла на шлюб з Ріаннон Пуйлл, Ріаннон, Придері — син Пуйлла та Ріаннон, Страшний шум, Шість няньок, Мудреці, Тейрніон Туріф Вліант правитель у Гвент-Іскоед та його дружина
розвіток	еп. 1	Пуйлл відганяє зграю Арауна — той звинувачує Пуйлла у нечестності, невігластві і грубості, наміряється отримати сатисфакцію (100 оленів).
зав’язка	еп. 2	Пуйлл без обміковування, поспіхом дає клятву задовільнити будь-яке прохання Гваула, той просить віддати йому Ріаннон разом з весільним бенкетом.
розвіток	еп. 3	Шість няньок не вберегли від Страшного шуму новонародженого сина Ріаннон та Пуйлла. З боязні піддається покаранню за свою недолугість, звинуватили Ріаннон у вбивстві власного сина.
зав’язка	еп. 1	Пуйлл, погоджується на компенсацію, Араун — на пробачення, за умови, як що Пуйлл житиме рік та день в його подобі в його палаці (виконувати обов’язки) та вб’є у поєдинку сусіднього короля Хавгана. Сам Араун житиме цей строк в подобі Пуйлла в його палаці. Пуйлл виконує умови, ухиляючись від шлюбних обов’язків.
розвіток	еп. 2	Пуйлл не бажає виконувати свою не обережну дану обіцянку, він та Ріаннон наміряються обдурити Гваула.
зав’язка	еп. 3	Мудреці присуджують Ріаннон покарання за її “провину”, на яке та погоджується
розвіток	еп. 1	Араун — з вдячністю, стає другом Пуйлла. Королі повертаються в свої володіння.
зав’язка	еп. 2	На весільному бенкеті Гваула обманом заманоють в мішок, б’ють та загрожують вбити.
розвіток	еп. 3	Тейрніон разом із своїм жереб’ям звільняє від Страшного шуму сина Ріаннон та виховує його в продовж шести років як свою дитину
зав’язка	еп. 2	Вбивство Гваула в мішку є неправомірним, але залишивши його живим виникає небезпека помсти з його сторони.

еп. 3 Дії щодо вирішення нової проблеми еп. 2 Тейрніон дізнавшись, що виховує дитину Пуйлла та Ріаннон вирішує повернути дитя батькам Ріаннон. В обмін на збереження життя від Гваула вимагають відмовився від помсти за обман та образу від Пуйлла та Ріаннон. еп. 3 Тейрніон з дружиною та сином приїжджає до Палац Арберт та повергає дитину біологічним батькам. еп. 2 Результат вирішення проблем еп. 2 В обмін на збереження власного життя Гваул відмовляється від помсти і його відпускають. Ріаннон позбавляється незаслуженого покарання. Пуйлл та Ріаннон віддячують Тейрніону поділяють батьківство стосовно Прідері та встановлюють родинні стосунки. еп. 3

культмінація

Загострення проблеми еп. 2 3 тяжкою раною, забиттями та образою Гваул буде шукати помсти не порушуючи своєї обіцянки.

розв'язка

еп. 1
еп. 2
еп.3

Наслідки та коментарі

Сюжетно-персональна розробка Гілки «Бранвен, донька Лліра» (валл. “*Branwen ferch Llŷr*”)

Місце події	еп.1	Лондон, алац Харлех ⁹⁰ в Ардудві ⁹¹ Аберфрау Ірландія,
	еп.2	Харлех, Гвалас в Пенвро ¹⁵⁷ Абер-Хенвелен ¹⁵⁸ и Корнуолл ¹⁵⁹ . Лондон
Ключові дієві особи	еп. 1	Бендигейд Вран ⁸⁷ син Лліра ⁸⁸ Бранвен, донька Лліра Манавідан, сын Лліра ⁹² , два його брати по матері, Ніссіен(+) ⁹³ і Евніссіен(-) ⁹³ Матолх, король Ірландії ⁹⁹ Гверн, син Матолха та Бранвен
	еп. 2	Голова Бендигейда Врана, Прідері ¹⁴⁸ , Манавідан, Гливіеу Ейл Таран ¹⁴⁹ , Таліесін ¹⁵⁰ , Інаук, Грідіен, син Муріела ¹⁵¹ і Хейлін, син Гвінна Хена ¹⁵² .
Причини проблеми	еп. 1	Під час святкування шлюбу Матолха та Бранвен, брат короля Бендигейда Врана — Евніссіен через образу, що король не питав нього дозволу на шлюб сестри, спотворив коней короля Ірландії, наносячи йому, таким чином, образу
	еп. 2	Під час відсутності короля на острові прямих наслідувачів влади вбито, влада узурпована Касваллауном, сином Белі
Дії з вирішення проблеми	еп. 1	Бендигейд Вран бере на себе обов'язок компенсації збитків та образи віддаючи своїх коней та Чарівний Котел Відродження
Зміна обставин	еп. 2	Семеро уповноважених Враном виконують його волю.
Виникнення нової проблеми	еп. 1	Матолх приймає компенсацію та дари, шлюб остаточно укладається і разом із Бранвен він повертається до Ірландії
Дії щодо	еп. 1	Бранвен народжує сина Гверна, підлеглі Матолха нагадують йому про образу від англійців, підбурюють покарати за неї Бранвен, з неї знущався, її примушують прислужувати на кухні та щоденно б'ють. Матолх боїться помсти Бендигейда Врана за приниження сестри та наказує припинити корабельні сполучення

вирішення
нової
проблеми
Результат
вирішення
проблем

між Ірландією та Англією, щоб запобігти розголошення його вчинків.

еп. 1

Сполучення між островами припиняється. Знущання над Бранвен тривають.

культівнація

Загострення
проблеми

Бранвен виховує шпаків, та вчить його говорити, той летить до Бендигейда Врана та розповідає правду про Бранвен. Бендигейд йде війною на Матолха, з метою помститися за страждання сестри.

еп. 1

Матолх тікає, та просить миру в обмін на своє зречення від влади на користь свого сина Гверна. Під час бенкету з нагоди примирення Евніссієн вбиває племінника Гверна.

еп. 1

У збройній сутичці гинуть майже всі ірландці та сам Евніссієн руйнуючи Котел Відродження.

Наслідки та
коментарі

Бендигейд Вран смертельно поранений. Він наказує відтягти собі голову та везти її для поховання до Лондона. На березі Англії після прибуття від горя вмирає Бранвен, бо звинувачує себе в смерті багатьох людей.

еп. 2

Сюжетно-персональна розробка Гілки «Манавідан, син Лліра» (валл. *Manwyddan fab Llyr*)

Місце події	еп. 1	Лондон, Дівед, Арберт, Ллогр місто Херефорд, Горседд Арберт (ритуальний пагорб)
Ключові дієві особи	еп. 1	Манавідан, Ріаннон, Прідері, Кіква, дружина Прідері, дочка Гвінна Глеу, Ллуйд, син Килкоєда204
Причини проблеми	еп. 1	Зникнення людей в Арбенгі, закінчення їжі.
Дії з вирішення проблеми	еп. 1	Переїзд до міста Херефорд для заняття ремеслами та заробляння грошей на їжу.
Зміна обставин	еп. 1	Плани вбивства Манавідан, Ріаннон, Прідері та Кікви городянами через невдалу конкуренцію з їх товарами. Небажання героїв стати винуватцями смертей городян та притягнення до відповідальності.
Виникнення нової проблеми	еп. 1	Повторення ситуації з ворожістю городян в декількох містах
Дії щодо вирішення нової проблеми	еп. 1	Повернення до Арбенгу, життя за рахунок мисливства
Результат вирішення проблем	еп. 1	Налагодження життя вчотирьох
Загострення проблеми	еп. 1	Зникнення Прідері з собаками та Ріаннон. Неможливість жити полюванням. Заняття вирощуванням пшониці. Розорення полів Манавідана мишами. Бажання страпити в пійману мишу та визволення зниклих людей та зняття чар з Діведа в обмін на життя миші.

«Наслідки та
коментарі еп. 1

Помста Ріаннон та Прідері від Ллуйда за Гваула, сина Кліда, ображеного Ріаннон та Пуйллоом під час
весільного бенкету у палаці Хевейда Старого

Сюжетно-персональна розробка Гілки «Мат, син Матонві» (валл. “*Math fab Mathonwy*”)

еп. 1	Гвінедд 207, Каэр-Датил в Арвоне211, Руддлан-Тейви218
еп. 2	Каэр-Арианрод
еп. 3	Мур-и-Кастелл259
еп. 1	Мат, син Матонви206, Гевін, дочка Пєбіна, Прідєрі з Діведа, Гілвайтві, син Дон, и Евейдд, син Дон212, Гвідіон, брат Евейдда, Блейддун, Хіддун и Хіддун Хір239, Арианрод, Дилан Син Хвилі243, Ллеу Ллау Гіфєс,
еп. 2	Гвідіон, Арианрод, Дилан Син Хвилі243, Ллеу Ллау Гіфєс,
еп. 3	Ллеу Ллау Гіфєс, Блодейведд, Грону Пєбір, господар Пенлліна261, Гвідіон.
еп. 1	Пристрасть Гілвайтві до Гевін, інтрига Гвідіона задля розв’язання війни з Прідєрі, заради отримання доступу до Гевін та насилля над нею.
еп. 2	Ганєбне непроходження випробувань дівочості Арианрод, народження нею двох синів під час випробування
еп. 3	Блодейведд закохалася в Грону, бажає залишатися з ним, але Ллеу першкоджає своєю присутністю
еп. 1	Гвідіон своїм обманом провокує Прідєрі задля розв’язання війни, необхідної для отримання доступу Гілвайтві до Гевін.
еп. 2	Арианрод втікає,
еп. 3	Вивідування Блодейведд у Ллеу при яких умовах його можна вбити
еп. 1	Втягнення у поєдинок Мага. Загибель Прідєрі. Насилля Гілвайтві над Гевін.
еп. 2	Гвідіон бере на себе багтьківське піклування за другого сина Арианрод.
еп. 3	Довіряючи дружині Ллеу розкриває таємницю своєї смерті та демонструє особливі вимоги до її реальності
еп. 1	Насилля над Гевін викликає гнів Мага та неминучість покарання для Гвідіона та Гілвайтва.
еп. 2	Арианрод відмовляється визнавати свого сина. Дати йому ім’я та зброю.
еп. 3	Грону нападає на беззахисного та вразливого Ллеу, кидає у нього списа та тяжко його ранить.
еп. 1	Визнання провини братами.
еп. 2	Гвідіон піклуючись про дитину обманом створює умови отримання племінником від матері ім’я та зброї

Структурно-факультні елементи тексту міфу зав’язка

розв’язок

<p>нової проблеми</p> <p>Результат вирішення проблем</p>	<p>еп. 3</p> <p>еп. 1</p> <p>еп. 2</p>	<p>Ллей обертається на орла та улігає. Постійно перебуває в подібі тяжко пораненого, страждаючого орла.</p> <p>Покарання перебуванням у тваринному стані три роки</p> <p>Ллеу Ллау Гіфес обманом отримує від матері зброю.</p> <p>Гвідіон знаходить орла-Ллеу приманює його до себе, обергає на Ллеу та виліковує.</p>
<p>Загострення проблеми</p>	<p>еп. 1</p> <p>еп. 2</p> <p>еп. 3</p>	<p>Приниження братів через чергування статевої ролі в тваринному стані та народження один від одного дітей.</p> <p>Розлучена мати предрикає Ллеу немаги дружини серед людей.</p> <p>При появі Ллеу Блодейведд намагається втекти. Ллеу викликає викликає Грону на двобій щоб помститися за спробу його підступно вбити.</p>
<p>розв'язка</p> <p>Наслідки та коментарі</p>	<p>еп. 1</p> <p>еп. 2</p> <p>еп. 3</p>	<p>Зміна трікстерної ролі Гвідіона.</p> <p>Гвідіон створює дружину Ллеу з квітів.</p> <p>Ллеу вбиває Грону, Гвідіон наздоганяє Блодейведд та у покарання за невірність та підступність обергає її на сову.</p>

SUMMARY

Object of research: the phenomenon of poetics and axiological semantics in a literary text.

Purpose: to identify the specifics of the reflection of poetics and axiological semantics of "Mabinogi" in the context of medieval literature.

Theoretical and methodological principles: historical and cultural, comparative, formal, semiotic methodology, involving the activity approach, to prevent exaggeration of the influence of various components of the process introduced the principle of complementarity.

The results obtained: The thesis presents the comprehensive study of the poetics and axiological semantics of "Mabinogi" as the unique piece of Welsh epic folklore that is analyzed in the context of Medieval Literature.

The object of the work is the phenomena of the poetics and axiological semantics of Medieval literary text. The focus of the research is on Mabinogi seen as a source of Celtic-Welsh resource consciousness and as a representative text of world culture.

The analysis of the poetics of "Mabinogi" demonstrates the key role of the Celtic mythological "core" that is associated with Welsh geographical-sacred specificity. The study of its axiological semantics proves that "layers" rooted in Christianity play an important role in constituting a problem-thematic field of the Medieval text. It is the Christian concept adjacent to the Welsh flavor "civilizes" the appearance, behavior, and language of the characters in a chivalric manner. In the conditions of systemic social crisis, the study of such works of art has an innovative potential. The analysis of this medieval masterpiece is worth going on and its results should be implemented into the educational process and social practices.

Keywords: *poetics, axiology, semantics, "Mabinogi", medieval literature*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Капріцин Ігор Ілліч,
студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочна,
факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія,
освітньо-професійна програма Мова і література (англійська),
адреса електронної пошти ikapritsyn@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему
«Особливості поетики і аксіологічної семантики «Мабіногі» в контексті
середньовічної літератури»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що
визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких
ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є
ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям
академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою
Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї
системи.

Дата _____

Підпис _____

ПІБ (студент) _____